

Erfgoedrapport Breda 311

Breda Ginnekenstraat 125

Inventariserend veldonderzoek door middel van
proefsleuven

Elisabeth de Nes MA

Gemeente Breda

COLOFON

Titel: Breda Ginnekenstraat 125 (IVO-P)
Erfgoedrapport Breda 311

Auteur: E. de Nes MA (Senior KNA Archeoloog)
Redactie: drs. J.H. Nollen
Eindredactie en autorisatie: drs. F.J.C. Peters

Veldwerk en uitwerking:

drs. J.H. Nollen (Senior KNA Archeoloog), L. de Jonge MA (Senior KNA Archeoloog), E. de Nes MA (Senior KNA Archeoloog), A.S. Schut, J.S. Harmanus, G. Nieuwlaat, P. Mackenback, A. Peemen, M. van Huijgevoort, H. van den Berk

Materiaal- en conserveringsspecialisten:

drs. J.H. Nollen (Senior KNA Specialist Materialen), E. de Nes MA (KNA Specialist Archeozoologie)

Status rapport: definitief
Vrijgave: 29-09-2020

ISSN: 2210-9552

© Gemeente Breda, 2020

Gemeente Breda

Ruimtelijk Economisch Domein
Afdeling Ruimte en Vastgoedontwikkeling
Team Erfgoed
Postbus 90156
4800 RH Breda

Breda
Ginnekenstraat
125

Inventariserend
veldonderzoek
door middel van
proefsleuven

Samenvatting

In opdracht van Tablinium Maastricht BV heeft team Erfgoed van de gemeente Breda een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op 24 mei 2018 en van 13 tot en met 15 augustus 2018 op het achtererf van de Ginnekenstraat 125 te Breda. Aanleiding voor het onderzoek was de geplande uitbreiding van het pand aan de Ginnekenstraat 125, waarvoor bodemverstorende werkzaamheden moesten plaatsvinden.

De vraagstelling van dit onderzoek betreft het toetsen van de archeologische verwachting zoals verwoord in het PvE. Het veldonderzoek richt zich op het opsporen van alle vindplaatsen en vondstcomplexen die in het plangebied aanwezig kunnen zijn.

Uit het onderzoek is gebleken dat er in het plangebied resten van de zeventiende tot en met twintigste eeuwse bebouwing aanwezig was. Hierbij waren veel resten aanwezig (muren, vloeren en kelders) die in verband gebracht kunnen worden met de zogeheten kameren die in de zeventiende eeuw op het achtererf gebouwd zijn.

De sporen en vondsten in het plangebied dateren vanaf de late middeleeuwen B tot en met de nieuwe tijd C (1250 tot circa 1950).

Inhoudsopgave

1 inleiding-	9
2 ligging en aard van het terrein-	11
3 landschappelijke gegevens en historische context-	13
4 archeologische achtergronden-	17
5 doelstelling-	19
6 werkwijze-	21
7 resultaten-	23
8 conclusie-	49
9 waardering en aanbeveling-	55
10 literatuur en afbeeldingen-	57
Bijlage 1: onderzoeksthema's en vraagstellingen	
Bijlage 2: periodentabel	
Bijlage 3: sporenlijst	
Bijlage 4: vondstenlijst	
Bijlage 5: aardewerkdeterminatielijst	
Bijlage 6: allesporenkaart	
Bijlage 7: allesporenkaart geprojecteerd op de kadastrale minuut van 1824	
Bijlage 8: projectie/interpretatie indeling kameren	

1

INLEIDING

In opdracht van Tablinium Maastricht BV heeft team Erfgoed van de gemeente Breda een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op 24 mei en van 13 tot en met 15 augustus 2018 op het achtererf van de Ginnekenstraat 125 te Breda. Aanleiding voor het onderzoek was de geplande uitbreiding van het pand aan de Ginnekenstraat 125, waarvoor bodemverstorende werkzaamheden moesten plaatsvinden.

Het doel van het IVO-P is op een snelle en betrouwbare wijze inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie teneinde tot een waardestelling te kunnen komen. Belangrijk is dat op basis van het inventariserende veldonderzoek een beslissing kan worden genomen of verder (voor) onderzoek op het terrein noodzakelijk en verantwoord is. Het veldwerk is uitgevoerd conform BRL 4000, protocol 4003 versie 4.0 en het Programma van Eisen (PvE) 2018-13.¹

1. Peters 2018

Administratieve gegevens

<i>Provincie</i>	Noord-Brabant
<i>Gemeente</i>	Breda
<i>Plaats</i>	Breda
<i>Toponiem</i>	Ginnekenstraat 125
<i>BR-code</i>	BR-517-18
<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	4609210100
<i>Hoekcoördinaten RDN</i>	112.741 / 399.641, 112.743 / 399.635 112.759 / 399.646, 112.761 / 399.639
<i>Kaartblad</i>	50 B
<i>Uitvoeringsperiode</i>	24-05-2020 en 13 t/m 15-08-2020
<i>Opdrachtgever</i>	Tablinium BV, Dhr. P. Barbier
<i>Uitvoerder</i>	Gemeente Breda, team Erfgoed
<i>Projectteam</i>	J. Nollen (sr. KNA-archeoloog), E. de Nes (sr. KNA-archeoloog), L. de Jonge (sr. KNA-archeoloog), G. Nieuwlaat (archeoloog), A. Schut (veldtechnicus), J. Harmanus (veldtechnicus), P. Mackenbach (vrijwilliger metaaldetectie), M. Van Huijgevoort (stagiair), H. van den Berk (stagiair)
<i>Bevoegd gezag (BG)</i>	Gemeente Breda
<i>Contactpersoon BG</i>	drs. F.J.C. Peters
<i>Beheer en plaats documentatie</i>	Archeologisch depot gemeente Breda

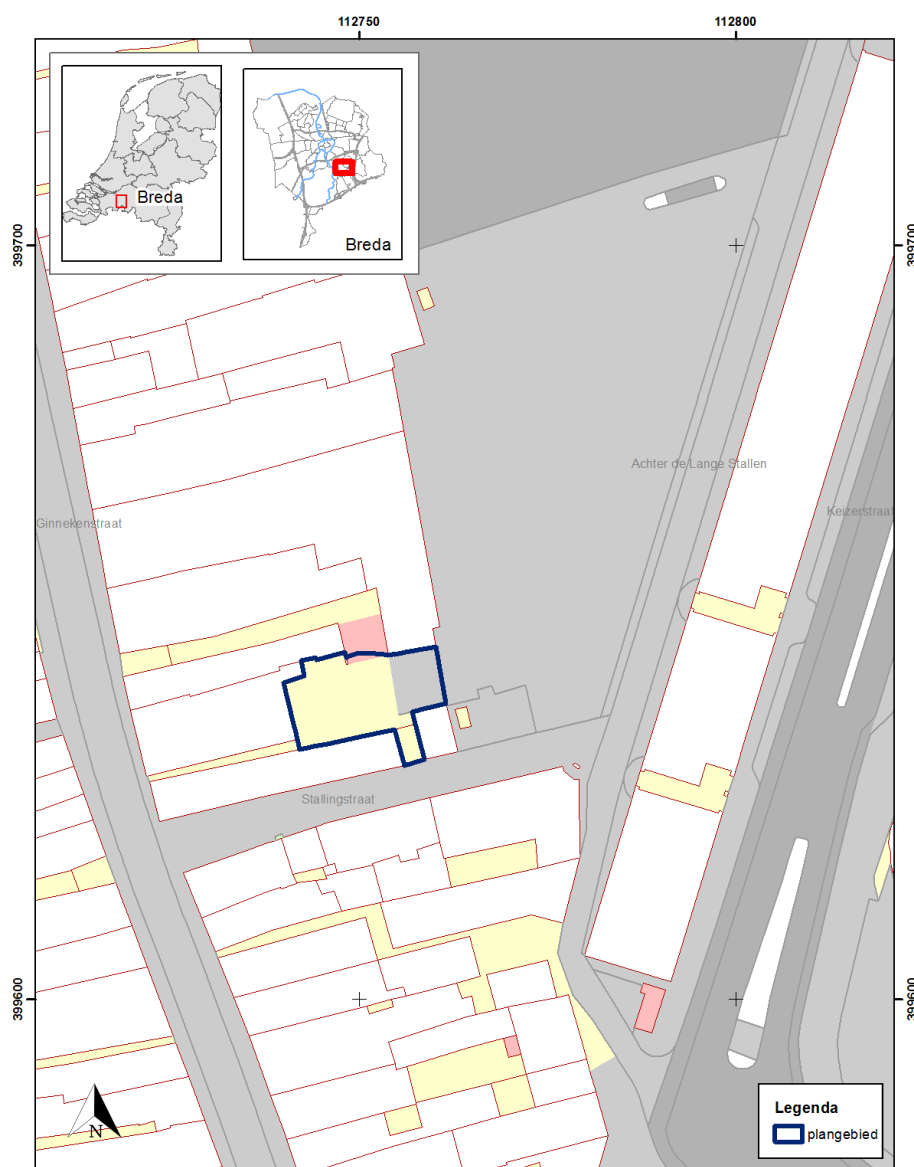
2

LIGGING EN AARD VAN HET TERREIN

Het plangebied is gesitueerd aan de Ginnekenstraat 125, in het centrum van de stad Breda, gemeente Breda. Het perceel waarop het plangebied is gelegen, met perceelnummers BDA00B 9298 en 7296 wordt begrensd door bebouwing en achtererven in het zuiden, westen en noorden, en door een groot parkeerterrein (Mols Parking) in het oosten. Tevens loopt ten zuiden van het plangebied de Stallingstraat. Het totale oppervlak van het plangebied bedraagt 200 vierkante meter. Bij aanvang van het archeologisch onderzoek was het plangebied in gebruik als achtererf en braakliggend terrein.

Afb. 1.
**Plangebied Ginneken-
straat 125 op een lucht-
foto uit 2016.**

Ginnekenstraat 125

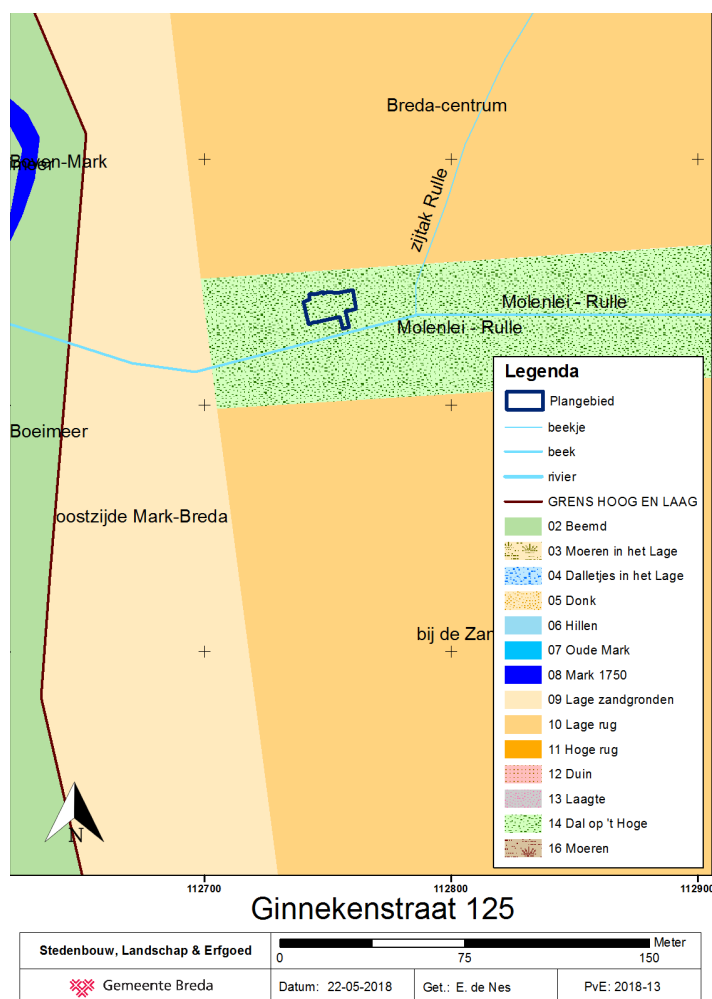
Stedenbouw, Landschap & Erfgoed			
0 30 60 Meter			
 Gemeente Breda	Datum: 22-05-2018	Get.: E. de Nes	PvE: 2018-13

Afb. 2.
Plangebied Ginneken-
straat 125 op topografi-
sche ondergrond (2016).

3

LANDSCHAPPELIJKE GEGEVENS EN HISTORISCHE CONTEXT

Het plangebied ligt in de binnenstad van Breda en is om die reden niet gekarteerd op de geomorfologische kaart en de bodemkaart van Breda. Leenders (2006) heeft het plangebied wel gekarteerd en situeert het terrein in het beekdal van de Rulle/Molenlei, direct ten noorden van die historische waterloop. Tijdens eerder archeologisch onderzoek, dat direct ten oosten en ten noordoosten van het huidige plan is uitgevoerd (Achter de Lange Stallen, 2012; OM 50887), is de overgang van een relatief nat beekdal in het zuiden van de huidige parkeerplaats naar hogere en drogere zandgronden in het noorden van de parkeerplaats gedocumenteerd.¹ Een beekdalbodem ter hoogte van Ginnekenstraat 125 is dus zeer aannemelijk.

Afb. 3.
Fysisch landschap volgens
Leenders (2006) in de om-
geving van het plange-
bied (blauw omlijnd).

1 Alma 2012

Het plangebied ligt aan de oostzijde van de Ginnekenstraat, een van oorsprong oude toegangsroute tot de stad Breda vanuit het zuiden. De oudste historische vermelding van deze straat dateert uit 1347. Rond 1200 (tussen 1198 en 1212) krijgt Breda de eerste stadsrechten en in 1252 volgt een uitbreiding van deze stadsrechten. De heer van Breda laat rond 1200 aftakkingen aanleggen van de weg van Antwerpen naar Den Bosch, die eerst zuidelijk langs Breda gaat. De eerste aftakkingen zijn de huidige Ginnekenstraat en de Boschstraat, in een latere fase volgt de Haagdijk. In de tweede helft van de dertiende eeuw (na uitbreiding van de stadsrechten) wordt de omwalling rondom Breda aangelegd, met drie stadspoorten bij de drie toegangsroutes. Langs deze drie routes ontstaat bewoning: de zogenaamde einden. Vanaf 1333 (tot circa 1410) wordt tegen en op de stadswal een stadsmuur aangelegd. De bebouwing buiten de stad bij de drie einden groeit. De drie einden krijgen alle drie een eigen kapel en groeien uit tot wijken buiten de muren. Het Ginnekeneinde wordt beschermd door water (Markloop) en mogelijk een afzetting; in 1469 wordt een hek vermeld dat Ginnekeneinde afsluit van de akkers.

Vanaf midden jaren '30 van de zestiende eeuw laat Hendrik III van Nassau de stadsverdediging verplaatsen van de middeleeuwse wallen naar buiten: er wordt een vesting aangelegd, waardoor de drie einden binnen de vesting komen te liggen. Aan het zuidende van de Ginnekenstraat komt de Ginnekenpoort. De vesting wordt daarna in verschillende periodes uitgebouwd. Vanaf 1869, na het afschaffen van de vestingwet, wordt de vesting geslecht.²

Op historische kaarten zoals de kadastrale minuut van 1824 is te zien dat de Stallingstraat voorheen het Rullestraatje was, verwijzend naar de waterloop die daar gelopen moet hebben.

Dit zijstraatje van de Ginnekenstraat wordt voor het eerst genoemd in 1804 als de Rul. De Rul was eigenlijk de naam van een riviertje dat hier lag. Dit riviertje, althans het gedeelte ten oosten van de Ginnekenstraat, werd waarschijnlijk gedempt in 1682, toen de vestingwerken gewijzigd werden en hier de Lange Stallen werden gebouwd. Het gedeelte van de Ginnekenstraat tot aan de rivier de Mark ten zuiden van de Doelsteeg, is pas gedempt in 1858 en 1867.³

Volgens Henk Muntjewerff en Harry Gerritsen ontsprong de Rul oorspronkelijk in de Zandbergen. Het riviertje kruiste de Ginnekenstraat en kwam uiteindelijk in de Mark uit. Tweemaal per jaar werd een schouw uitgevoerd om te controleren of de watergang wel voldoende water kon afvoeren. Langs de Rul liep al een steeg toen het watertje nog bestond. Mogelijk is dit de Rulsteeg die in 1415 wordt genoemd. In de zestiende eeuw kwam een watersloot op de Rul (of het Rul) uit die het water afvoerde van het achterterrein ten oosten van de Ginnekenstraat.⁴

In 1823 komt voor het eerst de naam Stalstraatje voor. In 1839 duikt voor het eerst de naam Stallingstraatje op. De twee namen wisselden elkaar af tot 1893,

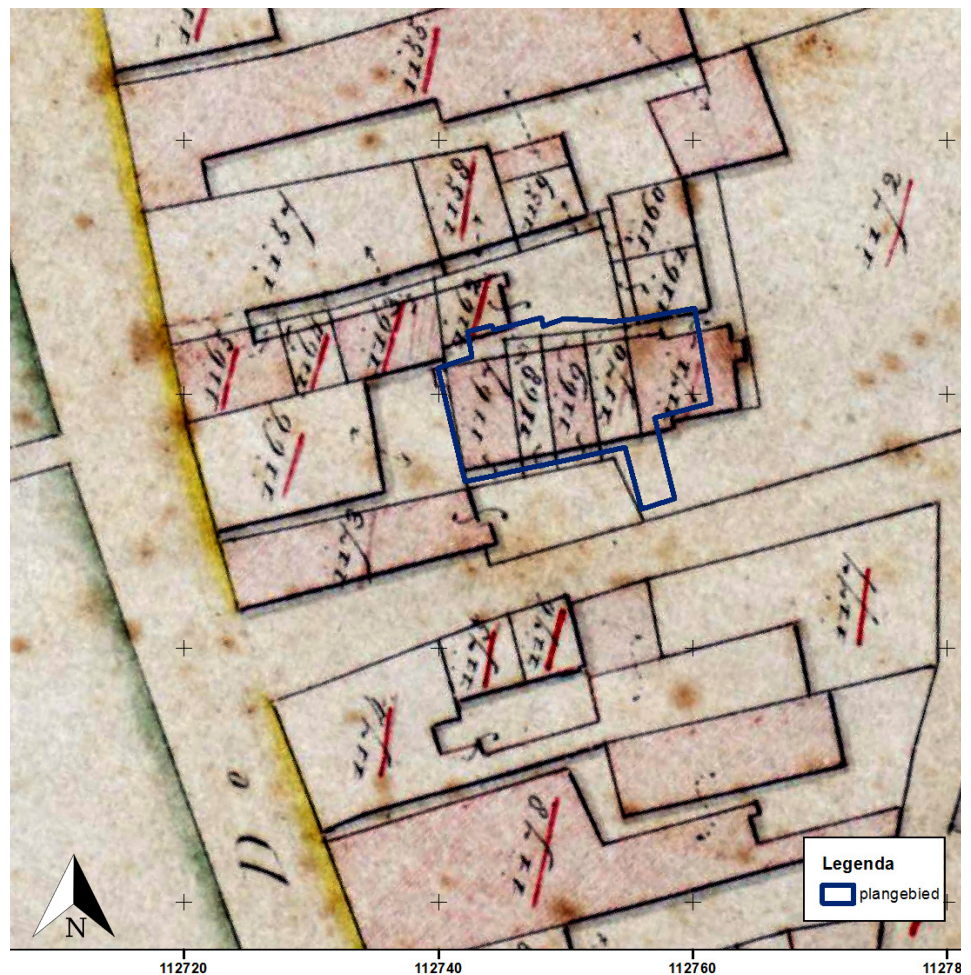
² Peters 2018

³ Otten 1982, pp. 145-146

⁴ Erfgoedweb; Henk Muntjewerff en Harry Gerritsen, 'De straten van Breda naar Ginneken', in Engelbrecht van Nassau 2007, nummer 1.

maar vanaf die tijd is het definitief Stallingstraat. De straat is uiteraard genoemd naar het complex van de Lange Stallen. Deze ruitersstallen werden in 1765 gebouwd op de plaats van oudere houten stallen.⁵

Ginnekenstraat 125 vormde samen met Ginnekenstraat 127 'De Est'. De Est was aan het begin van de zeventiende eeuw een herberg.⁶ In 1654 was De Est eigendom van de weduwe van Cornelis van Culemborg, een rijk geworden ruiter (hij bezat meer percelen in de Ginnekenstraat). Esther Vink (2003) geeft aan dat woningen aan de Ginnekenstraat in de zeventiende eeuw vaak door ruiters bewoond werden. Op de achtererven van woningen aan de Ginnekenstraat zijn in de zeventiende eeuw kleine huisjes bijgebouwd, zo ook achter Ginnekenstraat 125. De kleine huisjes werden door 'voetvolk' oftewel arme burgers bewoond. In 1713 is er sprake van vijf achterwoningen achter De Est (Vink 2003, 37-38). Op de kadastrale kaart van 1824 (Afb. 4) is te zien dat er in het plangebied aan het begin van de negentiende eeuw vier relatief smalle woonpercelen lagen (met op de hoek een iets groter perceel, mogelijk een naar het oosten uitgebreide kamerwoning, gezien het grondplan).

Afb. 4.
Het plangebied (blauw omlijnd) geprojecteerd op de kadastrale minuut van 1824.

Stedenbouw, Landschap & Erfgoed			
 Gemeente Breda			
Datum: 22-05-2018	Get.: E. de Nes	PvE: 2018-13	

⁵ Erfgoedweb

⁶ Vink 2003

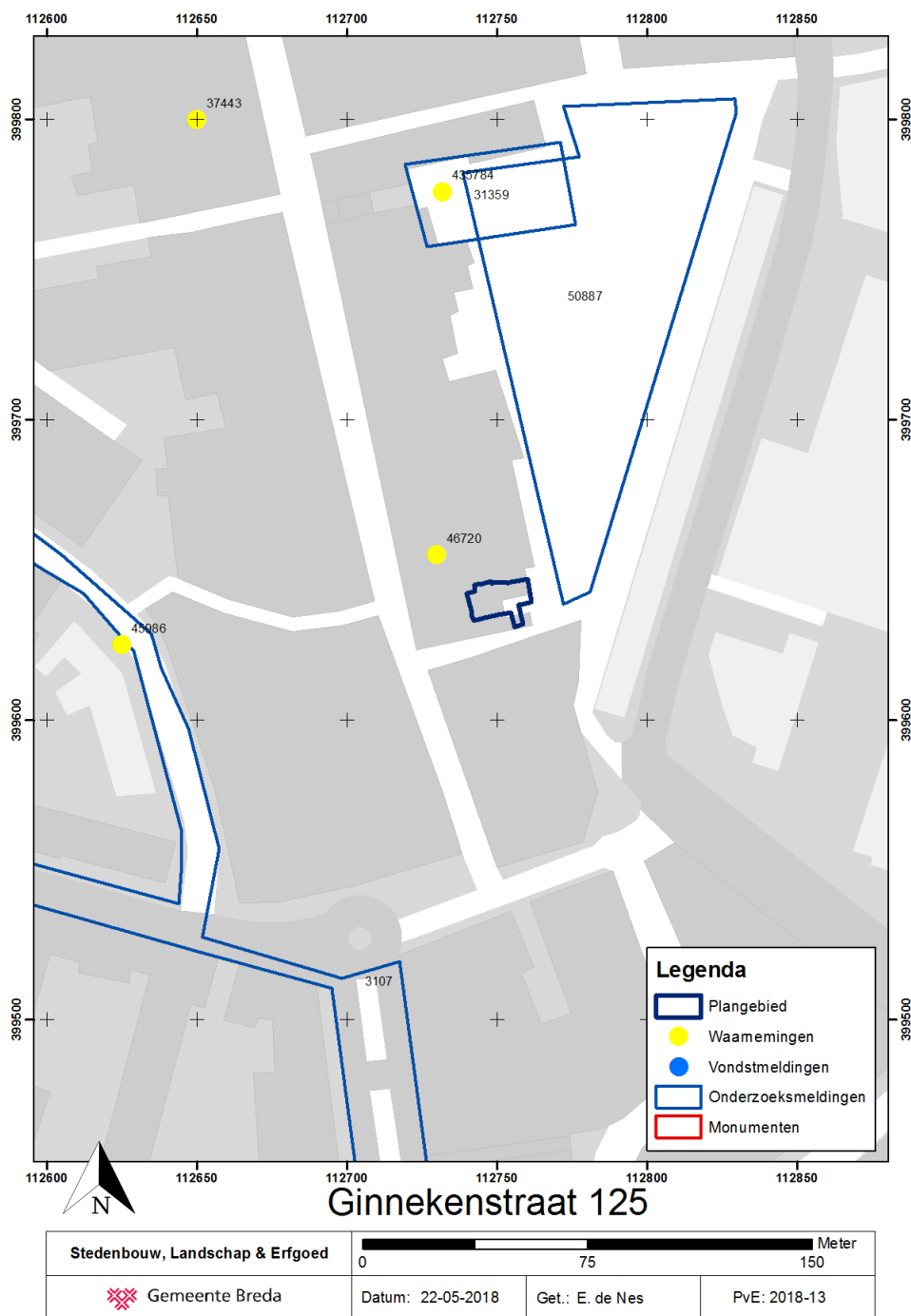
4

ARCHEOLOGISCHE ACHTERGRONDEN

Op de beleidsadvieskaart is het plangebied aangeduid als zone met archeologische waarden. Uit het plangebied zelf zijn geen eerdere waarnemingen of onderzoeksmeldingen bekend, maar uit de directe omgeving wel.

Er is een waarneming van een archeologisch relevant bodemprofiel aan de Ginnekenstraat 117 (zo'n vijftien meter noordelijker; BR-11-84). Het gaat om een mogelijk laat-middeleeuws woonniveau met leemresten en een brandlaag op een esdek en een podzolbodem.

In 2008 en 2012 is direct ten oosten en noordoosten van het huidige plangebied, op de parkeerplaats 'Achter de Lange Stallen', archeologisch onderzoek uitgevoerd (BR-181-08/onderzoeksmeldingsnummer 31359 en BR-181-12/onderzoeksmeldingsnummer 50887). Tijdens deze onderzoeken zijn diverse archeologische resten van bewoning aan de Akkerstraat en op de achtererven van de Ginnekenstraat gedocumenteerd. Als resultaat van beide onderzoeken is een begrenzing van de begraafplaats achter de St. Joostkapel bekend, is de loop van de Rulsloot bekend en zijn gebouwen van de boerderijen, de huisjes op de achtererven, van de kazerne en funderingen van de industriële bebouwing aangetroffen.

Afb. 5.
Onderzoeksmeldingen, waarnemingen en vondstmeldingen in de omgeving van het plangebied zoals vermeld in Archis3.

5

DOELSTELLING

5.1 Doelstelling

Het inventariserende veldonderzoek heeft tot doel op een snelle, maar betrouwbare wijze inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische relictten in het plangebied door middel van proefsleuven. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen.

5.2 Vraagstelling

De vraagstelling van dit onderzoek betreft het toetsen van de archeologische verwachting zoals verwoord in het PvE. Het veldonderzoek richt zich op het opsporen van alle vindplaatsen en vondstcomplexen die in het plangebied aanwezig kunnen zijn. In het PvE zijn de volgende gebiedsspecifieke onderzoeksvragen geformuleerd om deze vraagstelling te kunnen beantwoorden:

- Licht het plangebied in het beekdal of op lage zandgronden?
- Zijn er ophogingslagen aanwezig?
- Zijn sporen van de (middeleeuwse) bebouwing en/of achtererven aanwezig (De Est)?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten aanwezig?
- Zijn er kleine huisjes op het achtererf aanwezig?
- Zijn er sporen van de zuivelfabriek De Hoop te herkennen?
- Project specifieke specialistische onderzoeken: zijn er dendro's te nemen voor datering, monsters voor vaststellen van aard van activiteiten, monsters voor C14-dateringen?
- Wat is de aard, datering, omvang en kwaliteit van de aangetroffen vindplaats(en)?
- Wat is de locatie van de aangetroffen vindplaats(en), zowel horizontaal als verticaal)?
- Wat kan er gezegd worden over de bodemkundige gaafheid van de bodem in het plangebied?
- Kunnen de aangetroffen sporen in een groter kader worden geplaatst?
- Hoe is de bodemopbouw en de fysische geografie in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)?
- Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?

- Zijn er sporen uit (het neolithicum,) de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig?
- Zijn er sporen van ontginning aanwezig?
- Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?
- Zijn er sporen die wijzen op middeleeuwse oorsprong van de bewoning?
- Zijn er sporen van oudere infrastructuur aanwezig?
- Is er bebouwing aanwezig?
- Zijn er aanwijzingen voor activiteiten uit de Tachtigjarige oorlog? Zijn er sporen van een legerkamp, of omwalling?
- Zijn er nog andere (bewonings)sporen?
- Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?

Naast deze gebiedsspecifieke onderzoeksvragen wordt er in het PvE ook nog een aantal onderzoeksthema's en vraagstellingen vermeld die vanuit het totale archeologisch onderzoek in Breda-West en de NOaA zijn vertaald. In dit rapport staan deze weergegeven in bijlage 1.

6

WERKWIJZE

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd op 24 mei 2018 en van 13 tot en met 15 augustus 2018. De reden van de gefaseerde uitvoering is dat de eerste dag bij de aanleg van het eerste vlak asbest werd aangetroffen, waarna het onderzoek werd stilgelegd. De aangetroffen sporen zijn die dag nog wel onderzocht en gedocumenteerd. Nadat het terrein was gesaneerd en vrijgegeven, is in augustus verdergegaan met het archeologisch onderzoek.

Vanwege de sanering was het oostelijke deel van het terrein over de gehele breedte tot op het niveau van het eerste vlak afgegraven. Dit was een veel grotere oppervlakte dan dat van de geplande proefsleuf in het PvE. In het PvE was de mogelijkheid tot uitbreiding van proefsleuf opgenomen, waardoor dit gedeelte meteen in zijn geheel onderzocht kon worden binnen hetzelfde PvE.

Hierna is er een tweede vlak aangelegd. Vanwege de beperkte mogelijkheid om de stort op het terrein kwijt te kunnen en de veiligheid van de omliggende gebouwen, is het tweede vlak niet over het gehele oppervlak van de werkput aangelegd.

Tijdens het archeologisch onderzoek is de bovengrond afgegraven tot op het niveau waarop muurersten en sporen goed leesbaar waren. Het vlak is aangelegd met behulp van een graafmachine met gladde bak. De vlakken zijn gefotografeerd en vervolgens ingemeten met de *robotic total station*. De vlakhoogtes zijn eveneens met de *robotic total station* ingemeten. Alle sporen zijn gedocumenteerd. Om praktische redenen zijn de resten als drie verschillende werkputten gedocumenteerd: werkput 1 is aangemaakt tijdens de eerste veldwerkdag, na de sanering is het breder vrijgelegde vlak gedocumenteerd als werkput 2 en het tweede vlak is gedocumenteerd als werkput 3. Dit is alleen relevant voor de documentatie en het registreren van sporen en vondsten, want in feite is het één werkput die op meerdere vlakniveaus onderzocht is (in deze rapportage zal dan ook alleen gesproken worden over 'werkput 1' of over 'de werkput').

Het meetsysteem is via hoofdmeetpunten binnen het plangebied nauwkeurig gekoppeld aan het Rijksdriehoeksnet. De hoofdmeetpunten werden ingemeten door landmeters van de gemeente Breda. Het IVO-P is uitgevoerd conform BRL 4000, protocol BRL 4003 versie 4.0 en het PvE 2018-13.

Afb. 6.
Plangebied Ginnekenstraat 125 met de locatie van de gecombineerde werkput op de huidige kadastrale kaart.

7.1 Ondergrond en stratigrafie

Gezien het type onderzoek, een stadskernonderzoek met relatief veel muren en vloeren op een klein perceel, zijn er vrij veel bodemprofielen gedocumenteerd. Dit is op verschillende plaatsen binnen het plangebied en op verschillende vlakniveaus gebeurd. Profielen zijn gedocumenteerd, onder meer om de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

- Licht het plangebied in het beekdal of op lage zandgronden?
- Wat kan er gezegd worden over de bodemkundige gaafheid van de bodem in het plangebied?
- Hoe is de bodemopbouw en de fysische geografie in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)?
- Zijn er ophogingslagen aanwezig?
- Zijn er sporen van ontginning aanwezig?
- Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?

In het uiterste westen van het plangebied kon tussen een keldertje (S 001) en een poer (S 009) laagsgewijs verdiept worden en werd er een bodemprofiel gedocumenteerd, aangezien hier geen resten van gebouwen lagen. Er zijn twee profielen aangelegd: één tegen de zuidzijde van de werkput (oost-west georiënteerd; profiel 1-1-1, Afb. 7) en één enkele meters oostelijker (noord-zuid georiënteerd; profiel 1-1-2, Afb. 8).

Bij verdiepen van het vlak werd in het midden van de werkput een noord-zuid georiënteerd profiel gedocumenteerd (profiel 2-2-1). Na het documenteren van alle muren en vloeren, werd tot slot over de gehele lengte van de werkput een profiel aangelegd tot in het dekzand (oost-west georiënteerd; profiel 3-2-1, Afb. 10 en 11). De top van het dekzand ligt rond de 1,50 tot 1,70 meter +NAP. Plaatselijk is er sprake van een inspoelingslaag (B-horizont). Daarop ligt een 20 tot 40 centimeter dikke akkerlaag, gevolgd door ophogingslagen. In het lengteprofiel was duidelijk te zien dat het dekzand naar het oosten toe veel ijzerrijker is dan in het westen. De ijzeroer in de oostelijke helft van het profiel is een indicatie voor fluctuatie in de grondwaterstand en de overgang van lage dekzandgrond in het westen naar beekdal in het oosten.

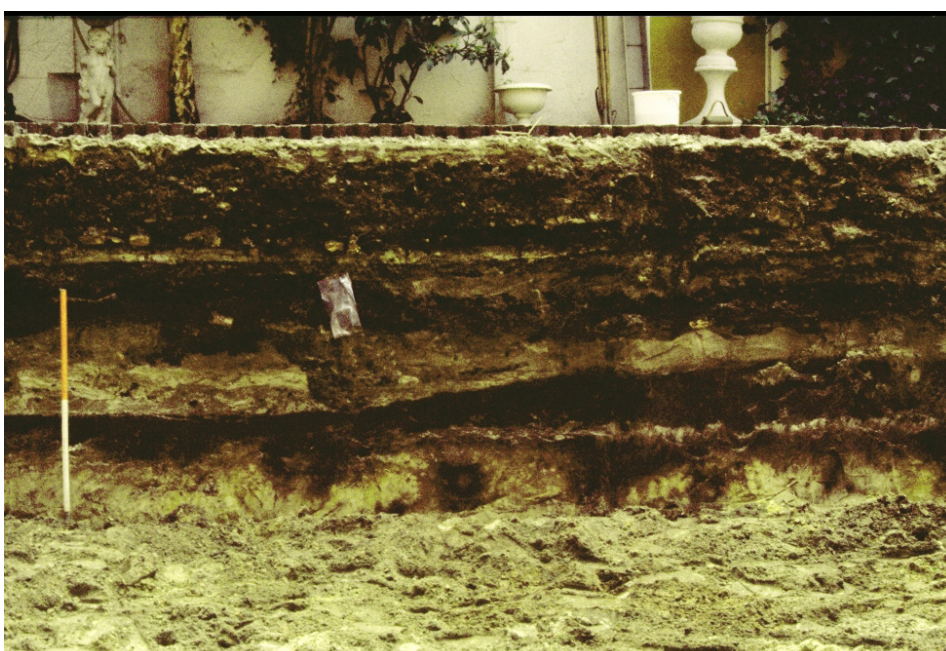
In het westen werd een vlak aangelegd in een brandlaag (S 007). In deze brandlaag werden verschillende (paal)kuilen aangetroffen. De bodemopbouw is in het westen van het plangebied van onder naar boven als volgt: het dekzand (S 950), een

Afb. 7.
Profiel 1-1-1 in het uiterste westen van de werkput. In het profiel is de oranjebruine brandlaag S 007 te zien.

Afb. 8.
Een overdwars (N-Z) profiel kon worden aangelegd in de westelijke helft van de werkput (profiel 1-1-2).

Afb. 9.
Podzolbodem zo'n tien meter noordelijker, ter hoogte van huisnummer 117. Gedocumenteerd in 1984.

verploegde laag (S 991), het akkerpakket (S 990), de genoemde brandlaag 007, meerdere ophogingslagen (S 022, 023, 028, 031, 031), een verhardingslaag (S 027), een egalisatielaag of vleilaag (S 025/026), het woonniveau met plavuizen vloeren (S 008, 012), met daarop tot slot recente puinlagen.

Enkele dateerbare vondsten werden verzameld uit de verschillende lagen: uit het akkerpakket S 990 kwamen twee scherven grijsbakkend aardewerk, duidend op een datering in de late middeleeuwen. Ophogingslaag S 031 bevatte een rekenpenning uit de late zestiende of vroege zeventiende eeuw (1562-1635; MU1396).

In juni 1984 vond een archeologische waarneming plaats in een bouwput aan de Ginnekenstraat 117, zo'n tien meter noordelijker dan het huidige plangebied, waarbij een lang zuidprofiel getekend kon worden. Aangetroffen werden de resten van een waarschijnlijk laatmiddeleeuws woonniveau met leemresten en een brandlaag (het vloerniveau lag op circa 2,50 meter +NAP en de brandlaag rond de 2,20 meter +NAP). Onderin het profiel werd een esdek zichtbaar wat zich op een deels afgetopte podzol bevond (Afb. 9).¹ De NAP hoogtes en dikte van het akkerpakket en de brandlaag komen overeen met de gedocumenteerde profielen in het plangebied Ginnekenstraat 125. Waar aan de Ginnekenstraat 117 nog een podzolbodem werd waargenomen, is dit ter hoogte van nummer 125 niet het geval. Er is ook geen indicatie dat er in het huidige plangebied een podzol verspit is. Het ontbreken van de podzol is mogelijk te verklaren door het gegeven dat we hier meer ter hoogte van het beekdal zitten.

¹ Bron: erfgoed.breda.nl en originele veldtekeningen.

Afb. 10.
Oostelijke helft van het
lengteprofiel 3-2-1 in wp 1.
Samengestelde foto.

Afb. 11.
Westelijke helft van het
lengteprofiel 3-2-1 in wp 1.
Sluit aan op afb. 10.
Samengestelde foto.

7.2 Sporen en structuren

Er zijn twee vlakken aangelegd om alle sporen en structuren in kaart te brengen. Het eerste archeologische niveau lag tussen de 2,90 en 2,40 meter +NAP, wat neerkomt op ongeveer 30 centimeter onder het toenmalige maaiveld. Op deze hoogte werden verschillende muurresten, vloeren en kelders gedocumenteerd.

Het niveau van het tweede vlak varieerde tussen de 1,65 en 1,55 meter +NAP en lag dus ruim een meter dieper dan het eerste sporenniveau. Dit vlak is aangelegd op de overgang van het akkerpakket naar de C-horizont (bestaande uit dekzand).

In totaal werden er 72 unieke spoornummers uitgedeeld waarvan er zestien aan lagen en vullingen zijn uitgedeeld en zes aan verschillende verstoringen en recente sporen. 24 spoornummers zijn gegeven aan muurtjes, zeven aan vloertjes en zes aan keldertjes. De overige dertien zijn gebruikt voor aspotten/haardplaatsen, kuilen en andere grondsporen, een dierbegraving en een straatje.

In het eerste vlak zijn veel funderingen, vloertjes en keldertjes van de voormalige bebouwingen op het terrein gedocumenteerd (Afb. 12). Op recente luchtfoto's ligt dit achterterrein braak, maar in de jaren '70 van de vorige eeuw stonden hier nog twee gebouwen.² Bij aanvang van het onderzoek stonden er nog twee muurtjes aan de noord en zuidzijde gedeeltelijk overeind, op de grens van het perceel. Deze muurtjes zijn met hergebruikte stenen en portlandcement gemetseld en dateren waarschijnlijk uit de twintigste eeuw. Mogelijk behoren ze tot het gebouw dat zichtbaar is op de kadasterkaart uit 1964. Ook enkele diepe poeren (S 009, 016), de kelder in de noordwesthoek van het terrein (S 001) en het toilet en de moderne stoeptegelvloer (S 055) aan de uiterste oostzijde van het plangebied lijken hiermee verband te houden. Zij vormen de jongste bewoningssporen.

Andere muurresten, een haardplaats, vloeren en keldertjes, zijn in verband te brengen met verschillende fasen van de kleine woningen of kameren die hier hebben gestaan. De kameren waren een soort eenkamerwoningen die in de zeventiende eeuw gebouwd zijn op de achtererven van woningen aan de Ginnekenstraat, zo ook aan Ginnekenstraat 125. Ze werden in eerste instantie door 'voetvolk' bewoond en zijn nog zichtbaar op de kadastrale minuut van 1824. Er zijn resten van vermoedelijk vijf van deze zogenoemde kameren aangetroffen bij het archeologisch onderzoek. Ze worden verder besproken in § 7.3 en verder.

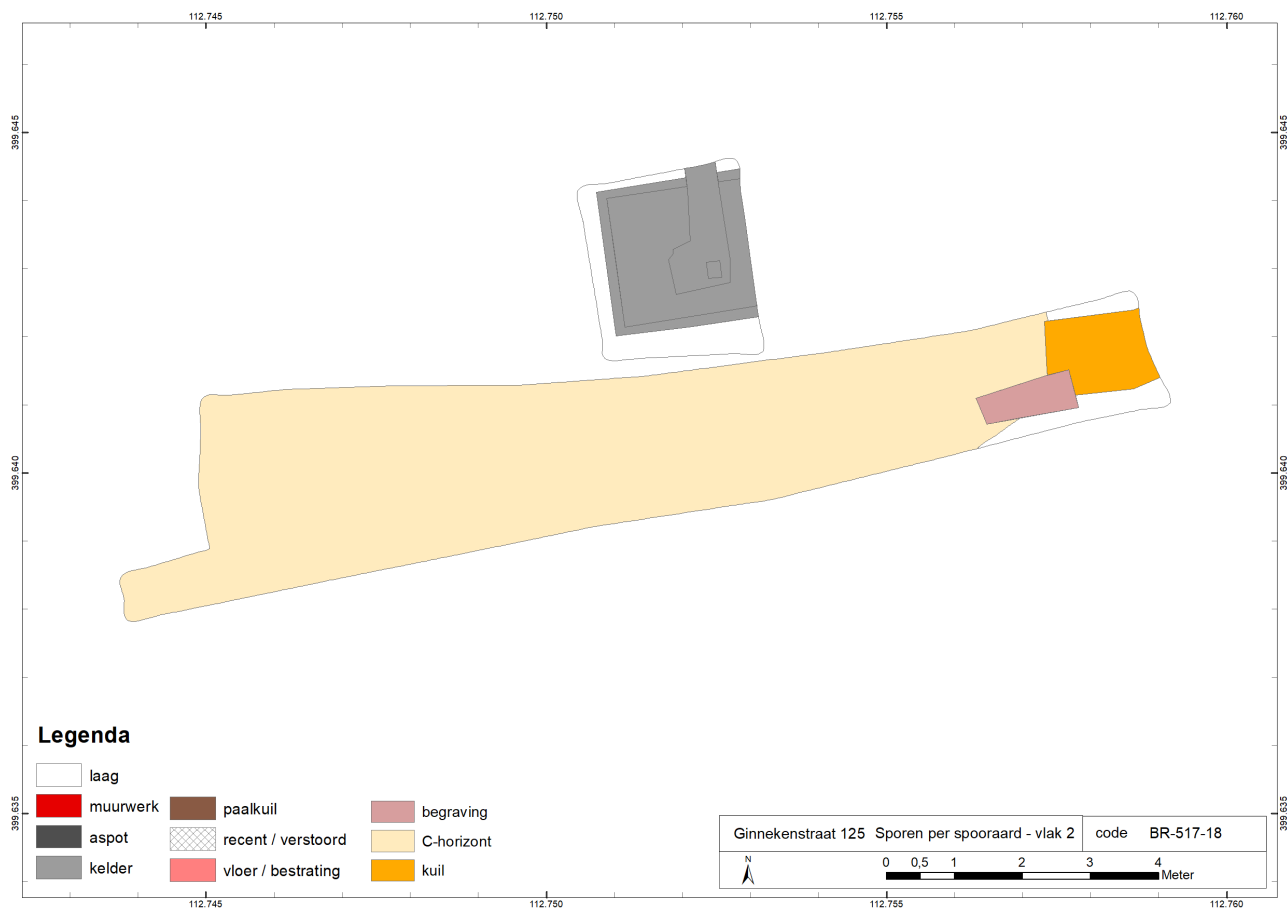
In het tweede vlak, dat is aangelegd op de scheiding van het esdek en de C-horizont (hier bestaande uit dekzand), zijn een kelder en twee kuilen gevonden (Afb. 13). Deze sporen waren vanaf een hoger niveau ingegraven. Er zijn geen oudere sporen onder het esdek te voorschijn gekomen.

Zie ook bijlagen 6 en 7 voor de allesporenkaarten en sporen geprojecteerd op de kadastrale minuut van 1824.

² Bron Kadasterkaart 1964

Afb. 12.
Overzicht van de muren, vloeren en kelders in het eerste vlak van de werkput.

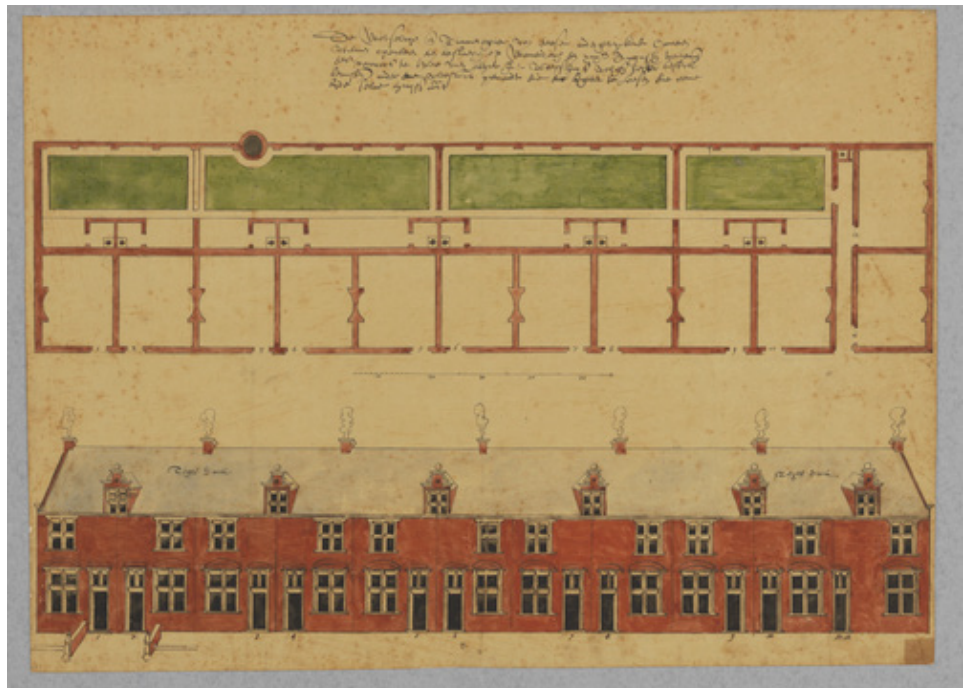

Afb. 13.
Overzicht van de sporen in het tweede vlak van de werkput.

7.3 Kameren

Kameren behoren tot de kleinste huizen die we tegenkomen in de vroegmoderne stad. Zoals de naam al aangeeft zijn het woningen die meestal uit slechts één kamer bestonden, met erboven een zoldertje dat bereiken was via een ladder in de kamer. De woningen waren slechts een meter of vier à vijf breed en een meter of vier à vijf diep. De huisjes hadden één schoorsteen. Meestal was er geen hofje bij aanwezig en stonden de huisjes in een rijtje.³

Uit verschillende historische binnensteden zijn dergelijke kameren bekend, al worden ze soms anders genoemd. Zo zijn ze ook terug te vinden als 'godskameren', 'vrijwoningen' of 'hofjes'. Bijvoorbeeld in Utrecht, waar vrijwoningen in rijtjes werden gebouwd. Het waren eenkamerwoningen met een zolder. Ze werden ook wel 'godskameren' genoemd, omdat armen hier 'om Gods wil', oftewel gratis, konden wonen. De eerste Utrechtse vrijwoningen werden in de late middeleeuwen gebouwd.⁴ De vrijwoningen werden gesticht door kerken, kloosters of particulieren, en de (hofjes met) kameren werden vaak genoemd naar de stichter ervan. De kleine huisjes werden gratis of tegen een zeer lage huurprijs aan armen, weduwen of ouderen ter beschikking gesteld. De meeste vrijwoningen waren van het begin af aan bedoeld voor ouderen, waarbij de minimumleeftijd vijftig jaar was.⁵

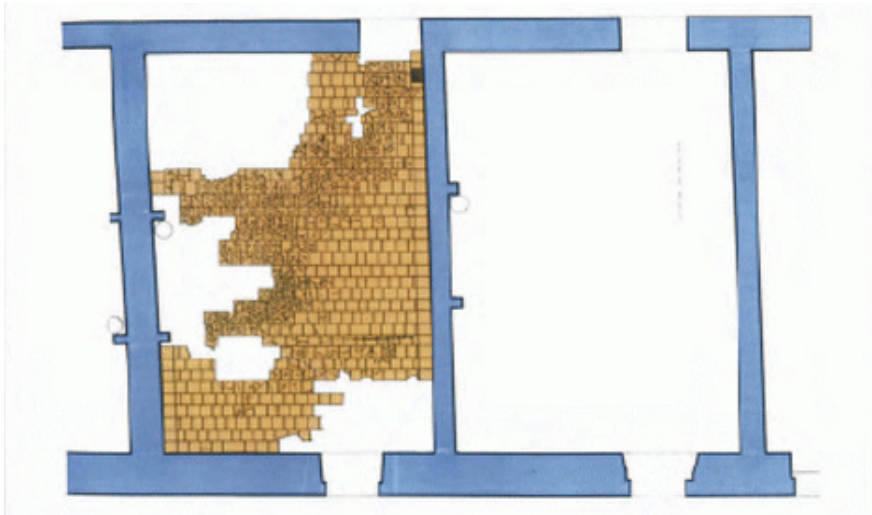
Afb. 14.
Tekening van het grond-
plan en aanzicht van
de Mieropskameren in
Utrecht.
Via: www.utrechtaltijd.nl

Een mooi voorbeeld uit Utrecht is het onderzoek naar de Mieropskameren. Van deze kameren is de ontwerptekening bewaard gebleven en is tevens bouwhistorisch onderzoek aan de restanten van de kameren verricht (Afb. 14 en 15). De kameren waren rechthoekig van vorm en de originele plavuisevloer uit 1583 was nog aanwezig. Belangrijk element in de kamer was de schouw met aspot in de hoek van de schouwvang. De huisjes hadden telkens een gedeelde zijmuur als brandmuur, en op de kap één schoorsteen voor twee aangrenzende kameren.

3 Aantekeningen Gerard Otten m.b.t. typologie Bredase woonhuis.

4 <https://www.canonvannederland.nl/nl/utrecht/stad/bartholomeusgasthuis/verdieping/hofjes>

5 <https://hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/resultaten/archieven/?mivast=39&mizig=210&miadt=39&miaet=1&micode=724&minr=2613859&miview=inv2&milang=nl>

Afb. 15.

Vloer met haardplaats en aspot in één van de Mieropskamers te Utrecht.
Uit: Kluck, 2008.

In 2019 werden in Den Bosch eveneens restanten van kamers opgegraven. Ook hier werden vanaf de zeventiende eeuw aan veel kleine zijstraatjes kamerwoningen gebouwd voor de allerarmste Bosschenaren. De funderingen van de woningen waren bewaard gebleven en laten de indeling en het gebruik van de ruimte zien: “Zo lagen tegen de zijmuren kleine schouwttjes waarin gekookt werd. Onder de haardvloer waren potten ingegraven waarin de as geveegd werd zodat er geen brand uit kon breken. In één van deze woningen kwam ook een zware fundering te voorschijn van een oven of iets dergelijks. Blijkbaar werden in de woningen ook ambachten uitgevoerd. De kamers zijn na de 17de eeuw diverse keren vernieuwd. Daarbij werden ze soms voorzien van kleine keldertjes. Bij de woningen zijn ook toiletten gevonden die loosden op een riool dat naar de Binnendieze liep. Waarschijnlijk deelden meerdere huisjes één toilet”.⁶

Sommige kamers zijn gedurende de eeuwen verbouwd en verbeterd, maar vaak waren ze van slechte kwaliteit en werden ze in de loop der tijd gesloopt. Ook uit Breda zijn voorbeelden bekend van gesloopte kamers, bijvoorbeeld aan de Kloosterstraat, waar de kamers bekend waren onder de naam ‘De Houten Tenten’. De term tenten zien we vaker voorbij komen in de context van kamers.

Afb. 16.

De Houten Tenten, Kloosterstraat 2 tot en met 6.
Bron: Stadsarchief Breda, Breda Beeldcollectie.
Maker: Firma Schreurs (v/h firma Stutz), 1953.
Identificatienummer: 19530092.

⁶ <https://www.erfgoedshertogenbosch.nl/actueel/kamerwoningen-op-het-terrein-van-de-negen-heren>

Ginnekenstraat 125

De kameren achter de Ginnekenstraat 125 waren toegankelijk via een steegje dat vanaf de Ginnekenstraat naar achteren liep. In 1713 is er sprake van een rijtje van vijf achterwoningen achter De Est.⁷ Op het kadastrale minuutplan van 1824 staan deze kleine woningen nog aangegeven, waarbij de meest oostelijke uitgebreid is tot een grotere woning. De eerste vier woningen in het rijtje zijn echte kameren, met een grondoppervlak van zo'n 22 tot 36 vierkante meter.⁸ De meest oostelijke woning is (aan het begin van de negentiende eeuw) een veel grotere hoekwoning, maar kan even goed in de zeventiende en achttiende eeuw twee kameren zijn geweest. Sterker, hierop wijzen ook de opgravingsresultaten. Resten van verschillende gebruiksfasen van ten minste vier, waarschijnlijk vijf, kameren werden tijdens het archeologisch onderzoek teruggevonden.

Binnenmuren en haarden

Muren 010, 017, 041 en 052(-051) zijn parallel (min of meer noord-zuid georiënteerde) binnenmuren die de scheidingen vormden tussen de kameren. De binnenmuren waren van west naar oost afwisselend een gedeelde brandmuur met schoorsteen of een gedeelde scheidingsmuur zonder haard: muur 010 had aan weerszijden een haardplaats (alleen S 011 resteert), muur 017 heeft geen haarden erin of er tegenaan, muur 041 was een gedeelde brandmuur met aan weerszijden een haard (S 037) en muur 052 was tot slot weer eenvoudige tussenmuur. De tussenmuren zijn niet allemaal meer uit de oprichtingsfase en de haardplaatsen evenmin.

Haardfundament 037 met gebogen dubbele schouwwang is één van de oudst bewaard gebleven delen van de kameren. Naar alle waarschijnlijkheid is dit nog de originele opbouw uit de zeventiende eeuw. De schouw was opgebouwd uit oranje bakstenen van 16 à 17 x 7,5 x 4 centimeter groot, in groene leem gepleit. Scheidingsmuur 041 staat koud tegen de haard aan en is hier later geplaatst. Hetzelfde geldt voor de muren aan de oost- en noordzijde, deze zijn allemaal later op en tegen de schouw aan gemetseld. De noordzijde van het schouwfundament is verstoord en vergraven door de aanleg van een rechthoekige kelder 035.

Aan weerszijden van schouw 037 (dus in twee verschillende woningen) waren aspotten ingegraven: S 038 aan de westzijde, S 045 en 062 aan de oostzijde van de schouwmuur. Aspotten dienden om 's avonds de gloeiende kooltjes uit haard in te schuiven, om brand in de nacht te voorkomen en het aanmaken van de haard de volgende dag te bespoedigen. De pot werd vaak ingegraven en afgedekt met een deksel of tegel met een opening erin.

Aan de westzijde van schouw 037, in feite in de vierde kamerwoning, was de aspot voor de haard ingegraven (S 038). Aan de oostzijde, in de vijfde kamerwoning, zijn twee (plekken met resten van) aspotten teruggevonden: links naast de schouw was een aspot ingegraven (S 045) en aan rechterzijde van de schouwwang waren stenen gekapt om een aspot in de ronding te kunnen plaatsen (S 062). Van de aspot zelf waren op deze plek alleen enkele scherven bewaard gebleven, te

⁷ Vink 2003, 37-38.

⁸ Berekend op basis van georeferencierte kadastrale minuut uit 1824.

Afb. 17.
Haardfundament (S 037)
met aan weerszijden
aspotten, aangegeven in
rood.

Afb. 18.
Twee voorraadpotten
secundair gebruikt als
aspot. Aspot V036 links
en V040 rechts, afkomstig
uit respectievelijk S 045
en S 038.

Afb. 19.
Tussenmuur 010 met
aan de oostzijde (links in
beeld) een haardplaats
(S 011) omringd door
plavuizen. De westzijde
is grotendeels verstoord
door een latere bouw-
fase.

weten wandfragmenten roodbakkend aardewerk dat alleen aan de buitenzijde geglazuurd was. De binnenzijde was ongeglazuurd en bevatte roetaanslag.

Uit de scherven viel op te maken dat ze van een grote aardewerkvorm afkomstig zijn, mogelijk een doofpot of vuurstolp. Onder de resten van deze aspot kwam een baksteen te voorschijn met hondenpootafdrukken erin (Afb. 29). De laatstgenoemde aspot kon niet nauwkeuriger gedateerd worden dan vermoedelijk zeventiende, misschien achttiende-eeuws. De andere twee aspotten zijn hergebruikte voorraadpotten en dateren eveneens uit de zeventiende of achttiende eeuw (zie Afb. 18 en de aardewerkbeschrijving in §7.4).

In het westen van de werkput, in feite in de derde kamerwoning, was ook nog een haardplaats aanwezig tegen de tussenmuur (Afb. 19; S 011).

De tussenmuur (S 010) was een één-steens muur, met kalkmortel gemetseld uit gele en lichtroze bakstenen (16 x 7,5 x 4 centimeter). De muur lijkt nog tot de eerste fase van de kameren te horen. Hier is echter geen sprake meer van een dubbele schouwvang zoals S 037, wel is aan één zijde een rechthoekige haardplaats bewaard gebleven (S 011). De haard had aan beide zijkanten een gemetseld muurtje.

Een vergelijkbare haard zal ook aan de andere zijde van de muur gelegen hebben, in de tweede kamerwoning, maar daar zijn de vloer en haardplaats verstoord door een later ingraving voor een funderingspoer (S 009). Rondom de verstoring liggen nog wel plavuizen van de voormalige vloer (S 008 en 012; 22 x 22 x 3 cm en 22,5 x 22,5 x 3,5 cm). Rond haard 011, die gemetseld is uit roze bakstenen van 16-17 x 7,5-8,5 x 4 centimeter met kalkmortel, liggen vergelijkbare donkergrijze, vierkante plavuizen (21,5 x 21,5 x 3 cm; S 013). Bij haardplaats 011 zijn geen aspotten teruggevonden.

Buitenmuren

Muur 017 is de enige huismuur waarvan de noordelijke begrenzing gezien is. De muur maakt een hoek naar het oosten, waar muren 033, 034 en 049 verder de noordelijke buitenmuur van de bebouwing vormen. S 033 is een halfsteens klampmuur tegen de noordzijde van muur 034. Opgemetseld uit lichtroze en gele bakstenen (17-17,5 x 8-8,5 x 3,5-4 cm), waarbij nauwelijks mortel gebruikt is. Muur 034 is een één-steens muur (uit bakstenen van 18-18,5 x 8,5-9 x 4 cm en kalkmortel), die ouder is dan muur 017. Muur 034 ligt onder muur 017 en vloer 020, en ook kelder 035 is er tegen aan gebouwd.

S 049 is eveneens een buitenmuur en ligt in het verlengde van S 034 en 033. Het is een één tot anderhalfsteens muur van roze bakstenen (16 x 8 x 3,5 cm) en kalkmortel. Verder zijn er tijdens het veldwerk geen oude buitenmuren gedocumenteerd; S 040 in het zuiden is een moderne fundering.

Kelders

Er zijn verschillende restanten van keldertjes aangetroffen: S 001, 035, 048, 063 en 064.

Kelder 001 ligt in het uiterste westen, ter hoogte van de eerste woning, en was gemetseld uit rode en gele steentjes (14,5 x 7,5 x 3,5 cm) met daartussen een gelige leem of mortellaag. Aan de binnenzijde bleek de kelder aangesmeerd met ongebluste kalk. De oostelijke muur was een enkelsteensmuur, de zuidelijke muur een halfsteensmuur. Aan de buitenzijde van de kelder werden gestapelde losse stenen van verschillend formaat gevonden, waaronder kloostermoppen. Onderin de kelder werd een hoek met andere bakstenen aangetroffen. Wat deze stenen inhouden is niet duidelijk geworden. Op de oostelijke muur zijn een drempel en resten van een gemetselde trap aangetroffen die waarschijnlijk de toegang tot de kelder vormden. De kelder was volgestort met voornamelijk materiaal uit de late

Afb. 20. (Links)
Kelderresten S 063 en 064, onder vloer 020.

Afb. 21. (Linksonder)
Kelder 035.

Afb. 22. (Rechtsonder)
Kelder 048.

nieuwe tijd, waaronder bouw materiaal uit de jaren '50 van de vorige eeuw. De kelder zal dus nog niet zo lang geleden in onbruik zijn geraakt en volgestort. In de vierde kamerwoning waren de resten van drie keldertjes aanwezig, die elkaar door de tijd heen hebben opgevolgd (S 063, 064 en 035). De kelders liggen in de noordelijke helft van de woning, deels onder een jongere vloer (S 020).

Kelder 063 is de oudste van de drie, gemetseld uit rode bakstenen (18,5 x 9 à 9,5 x 4 à 4,5 cm) met groene leem als mortel (Afb. 20). S 063 is waarschijnlijk gelijktijdig met S 037 (het schouwfundament) aangelegd en behoort daarmee tot de oudst overgebleven resten van de kamers. De westwand van deze kelder was doorgebroken. De noordwand was gedeeltelijk uitgebroken en weer opgevuld voor de aanleg van kelder 064 en kelder 035. Het vloerniveau van S 063 lag op circa 1,24 meter +NAP en was gelegd met oranje bakstenen in Vlaams verband, gevleid in groenen leem.

Kelder 064 is een jongere opvolger van S 063 en lag een stuk hoger (op circa 1,80 meter +NAP; Afb. 20). Vloer 020 dekte deze kelderresten volledig af. De resten van zowel kelder 063 als kelder 064 zijn verstoord voor de aanleg van kelder 035, die op een veel hoger niveau (hetzelfde niveau als vloer 020) al zichtbaar werd.

Kelder met spoornummer 035 is een jongere kelder die diverse oudere muren oversneden en verstoord heeft, waaronder schouw 037. De kelder hoort bij een fase van bewoning waarin de kamers niet meer in hun oorspronkelijke indeling bestonden. In de vierde en vijfde kamerwoning is duidelijk te zien dat er muren bijgezet zijn en er een nieuwe indeling van woonruimte gecreëerd is.

Kelder 035 was opgemetseld uit roze bakstenen (16 x 7-9 x 3,5-4 cm) en kalkmortel, en aan de binnenzijde volledig aangesmeerd met kalk (Afb. 21). Op een gegeven moment is de kelder volgestort met puin. De vloer van de kelder was gelegen op 1,82 meter +NAP en bestond uit rode bakstenen met roetvlekken.

Afb. 23.
In grijs de kelders die in het eerste vlak zichtbaar waren: v.l.n.r. S 001, 035 en 048. Direct links van kelder 035, onder vloer 020, lagen de resten van kelders 063 en 064. Zie afb. 13 voor het tweede vlak.

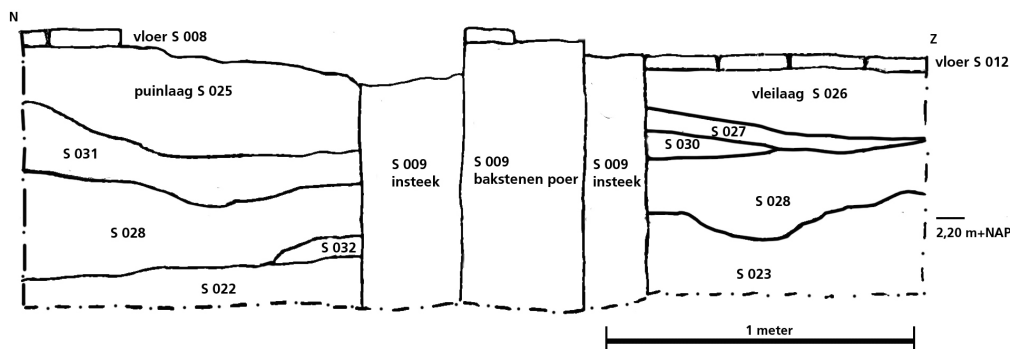
In de noordoosthoek, ter hoogte van de vijfde woning, ligt kelder 048. Drie traptreden leiden naar een rechthoekige kelder van circa 2,40 bij 1,30 meter (Afb. 22). De onderste trede bestaat uit een blok bewerkt kalksteen (hergebruikt fragment bouw materiaal; Afb. 30). Het keldertje was (nog) 66 centimeter diep en aan de binnenzijde aangesmeerd met kalk. De muren waren opgemetseld uit roze bakstenen (15,5 x 7,5 x 3,5 cm met kalkmortel) en de vloer bestond uit oranjeroze en gele bakstenen en brokken natuursteen. Het vloerniveau van het keldertje lag op circa 1,81 meter +NAP. Op de vloer van de kelder werd een bewerkt benen mesheft gevonden en uit de vulling van de kelder kwamen nog meer vondsten die er op wijzen dat het keldertje in de late zeventiende eeuw (of vroege achttiende eeuw) dichtgegooid en in onbruik geraakt is. Dit betekent dat er in die periode in ieder geval een verbouwing heeft plaatsgevonden. Het keldertje zelf lijkt, net als kelder 063, bij de oudste bewoning van bij de kamers te horen.

Vloeren

Tussen de binnenmuren, haarden en kelders zijn ook enkele vloeren (anders dan keldervloeren) gedocumenteerd.

Rondom tussenmuur 010 en haard 011 lag een plavuizenvloer (S 008: rood 22,5 x 22,5 x 3,5 cm; S 012: rood, 22 x 22 x 3,5; S 013: grijs, 22 x 22 x 3 cm).

S 008 en 012 worden van elkaar gescheiden door een verstoring en gemetselde poer (S 009) en zijn twee verschillende vloeren. De plavuizen zijn vrijwel identiek, maar verschillen iets in grootte en liggen niet op dezelfde hoogte. In de profieltekening (Afb. 24) is goed te zien dat vloer 008 hoger ligt. De bovenzijde van vloer 008 ligt op 2,75 meter +NAP, de bovenzijde van vloer 012 ligt op 2,69 meter +NAP.

Afb. 24.
Profieltekening van de ophogingslagen onder vloeren 008 en 012.

In het 'vierde huisje' waren ook nog vloerresten aanwezig. Hier was in de noordelijke helft, ter hoogte van/bovenop kelder 063/064, een vloer van grijze plavuizen aanwezig (S 020; grijs, 22 x 22 x 2,8 cm). In de zuidelijke helft van de voormalige kamerwoning lag eveneens een plavuizenvloer, met vergelijkbare (iets kleinere) plavuizen (S 019; grijs, 12 x 21 x 3 cm).

De bovenkant van de plavuizen ligt bij vloer 019 op 2,64 meter +NAP, bij S 020 op 2,67 meter +NAP. Dit zou een verloop in de vloer kunnen zijn, omdat de berekende NAP-hoogtes gemiddelden zijn en de vloer niet meer heel strak ligt, maar het kan ook zijn dat sprake was van twee afzonderlijke ruimtes of twee verschillende fasen van vloer. Beide vloeren zijn in zeer hard cement gelegd en worden van elkaar gescheiden door één-steens muur 018. De muur is opgemetseld

uit rode, machinaal vervaardigde bakstenen (19,5-21 x 10-10,5 x 5-5,5 cm) en Portlandcement, wat duidt op een geringe ouderdom (vanaf de negentiende eeuw). De muur was óp de plavuizenvloer geplaatst en is daarmee sowieso jonger dan de vloer. Aan de zuidzijde was de O-W georiënteerde tussenmuur aangesmeerd. De muur is een restant van één van de laatste bouwfases. Een groot gedeelte van de plavuizenvloer 019 is door de asbestsanering verstoord geraakt.

Afb. 25.
**Vloer 020 in het eerste
vlak van de werkput. Met
onder in beeld S 018.**

Overige sporen en structuren

Overige sporen zijn met name tussenmuurtjes van verschillende jongere bewoningsfasen. Het is niet duidelijk wanneer, maar waarschijnlijk meerdere malen in de loop van de achttiende en negentiende eeuw, is de indeling van het muurwerk veranderd. De van oorsprong toch al kleine éénkamerwoningen zullen logischerwijs niet nog kleiner gemaakt zijn, maar eerder samengevoegd en qua indeling veranderd. Tenzij men er een verdieping op heeft gebouwd wellicht. Tussen parallelle muren 041 en 052/051 is te zien dat er haaks hierop tussenmuren gemetseld zijn. Muren 042, 043 en 046 staan koud tegen muren 037 en 052, waarbij muur 043 als een klampmuur tegen 042 aan gezet is. De korte muurtjes 044 en 047 staan op hun beurt haaks op en koud tegen 042 en 046 aan. Het is niet duidelijk geworden waar deze indeling toe gediend heeft.

Muur 052 (met 051 in het verlengde ervan) vormt de oostelijk begrenzing van de vijfde kamerwoning. Aan de oostzijde van deze muur zijn muurtjes haaks erop gezet (S 054, 065, 058 en 060). Deze staan allen koud tegen muur 052-051 aan. In de noordoosthoek tussen muur 056 en 060 was in de vorige eeuw een toilet aanwezig, gezien de gresbuis die er nog lag. Direct ten noorden van de voormalige toilet is een stukje steeg of binnenplaats vrijgelegd (S 059).

Ten zuiden van het toilet is een restant van een ouder vloertje vrijgelegd (S 055) en een zeer modern vloertje van cementtegels lag in de zuidwesthoek van de werkput (S 055).

Een aantal spoornummers is uitgedeeld aan lagen of vullingen in het opgravingsvlak: S 050 is de vulling die in het hele oostelijke deel (vanaf S 041) het

vlakniveau tussen het muurwerk uitmaakte. Tussen muur 017 en 041 ligt S 036 als vulling (onder en naast de plavuizenvloer). In de 'derde kamerwoning' bestaat het vlak uit S 015 en plavuizenvloer 013, in de 'tweede woning' maken S 022, 023 en 025 het vlak uit.

Afb. 26.
Achter in beeld haard 037, voor in beeld tussenmuur 052. Alle muurtjes ertussen zijn latere toevoegingen (niet behorend bij 'de kamers').

Afb. 27.
Links vloertje 061, rechts straatje 059. Ertussen een oude toiletaansluiting.

Interpretatie resten “kameren”

Abeelding 28 toont alle muren, vloeren en kelders geprojecteerd op de kadastrale kaart van 1824 (kadastrale nummers 1167 tot en met 1161). Hierin is een deel van kameren nog te herkennen. Dit komt met name door muren 010, 017 en 041 die qua ligging en onderlinge afstand perfect passen op de oude kadastrale kaart.

Wanneer we uitgaan van de indeling zoals opgetekend in 1824 is er sprake van vier opeenvolgende smalle woningen en één grotere. De kleine huisjes variëren in breedte tussen de 2,60 en 4,75 meter. De diepte/ lengte bedraagt (eveneens berekend vanaf de historische kaart) 7,70 tot 8,20 meter. Het vermoeden is dat de meest oostelijke woning oorspronkelijk een kamerwoning was die naar het oosten uitgebreid is. Op basis van de inspringing die op de kaart te zien is lijkt dit een zeer smal huisje te zijn geweest (2,50-2,80 meter breed), net als het tweede huisje van links. Het is ook een optie dat twee kleine woningen hier samengevoegd zijn tot één woning (en dat er oorspronkelijk dus zes woningen op een rij stonden), of dat een oude kamerwoning in z'n geheel vervangen is door een grotere woning.

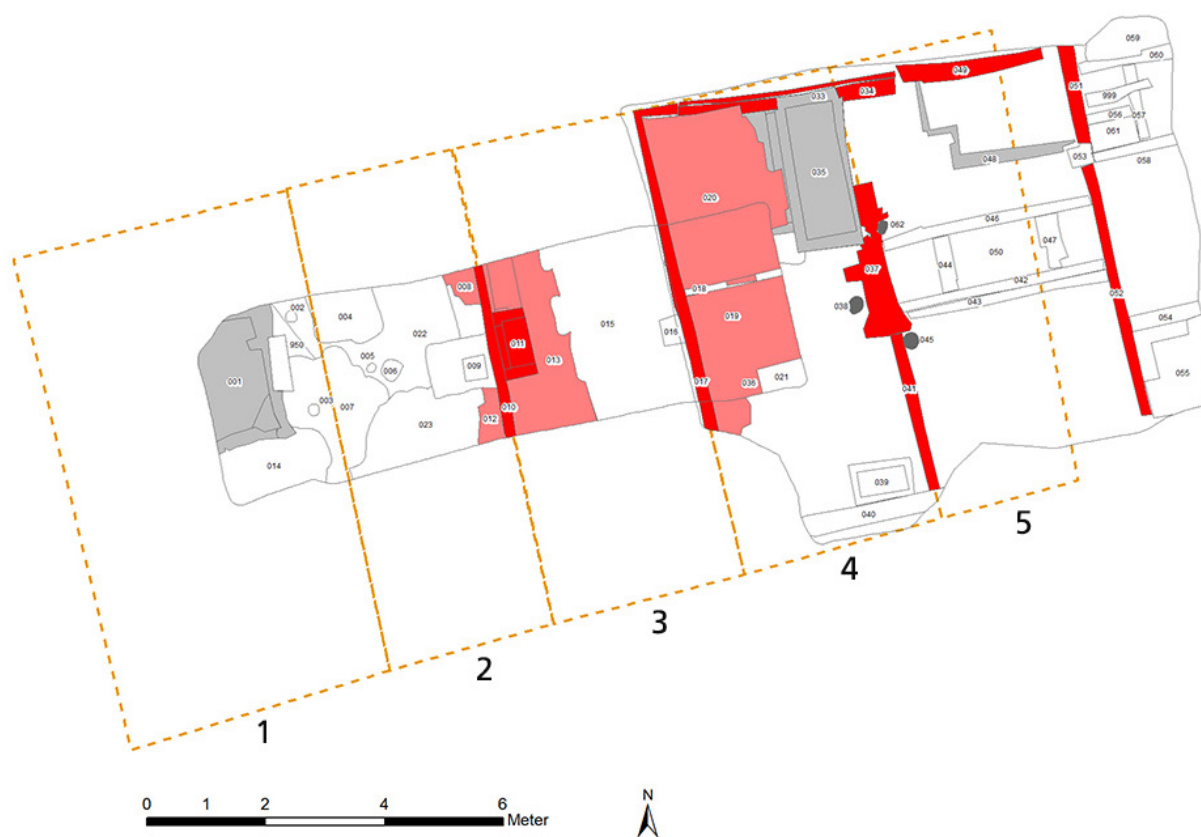
De oranje stippellijnen op Afb. 29 tonen een mogelijke ligging van de vijf kameren, gebaseerd op de afmetingen van de kadastrale minuut uit 1824 en de oriëntatie van de opgegraven muren. In hetzelfde kaartje zijn de sporen en structuren die aansluiten bij de indeling van de kameren in kleur weergegeven. Duidelijk latere toevoegingen behorend bij een ander grondplan zijn doorzichtig gebleven. Hierbij valt op dat de meest oostelijke muur en kelder (S 051, 052, 048) afwijken van de verwachte woninggrens (in oranje gestippeld), maar qua oriëntatie en afstand juist heel goed aansluit bij de westelijk gelegen resten van de kameren. Scheidingsmuren 010, 017 en 041 volgen exact de verwachte kadastrale lijn. Net als noordelijke buitenmuren 017, 033, 034 en 049. Haardplaatsen 037 en 011 liggen op één lijn, centraal in de kamers.

In wat in feite de vierde en vijfde woningen geweest moeten zijn, liggen de oudste elementen: de dubbele schouwvang 037 en aspten 038, 045, 062. Ook de kelders 063 en 048 lijken bij de oudste structuren te horen. Kelders 064, 035 en vloeren 019 en 020 behoren latere fases van deze woning, maar volgens nog wel de zelfde woninggrenzen. Deze plavuizenvloeren zijn vermoedelijk in de negentiende eeuw gelegd.

Hetzelfde geldt in feite voor sporen 008, 012, 011 en 013 meer naar het westen. De haard en vloeren daar dateren niet uit de zeventiende eeuw, maar volgen wel de oorspronkelijke indeling. Ook dit moeten achttiende of negentiende eeuwse veranderingen en toevoegingen aan de woning zijn geweest. Wat bij het onderzoek naar de kameren in Den Bosch werd vastgesteld, geldt hier ook: kameren zijn na de zeventiende eeuw diverse keren aangepast en vernieuwd. Daarbij werden ook hier kleine keldertjes aangelegd of vervangen, zoals kelder 064 en 035. Alle andere sporen en structuren zijn én van latere datum én volgen een ander grondplan.

Afb. 28.
Muren en vloeren geprojecteerd op de kadastrale kaart uit 1824. De indeling in kamers is nog goed herkenbaar.

Afb. 29.
Muren en vloeren geprojecteerd op de kadastrale kaart uit 1824. De indeling in kamers is nog goed herkenbaar.

7.4 Vondsten

Er zijn in totaal 96 vondstnummers uitgedeeld aan vondsten in diverse materiaalcategorieën. Het merendeel van de vondsten bestaat uit bouw materiaal (N=183; 122,4 kg). Van vrijwel ieder muurtje, vloertje of keldertje zijn twee bakstenen of plavuizen verzameld. Negen keer is er eveneens een mortelmonster genomen. Verder is er tijdens het onderzoek uitgebreid gezocht met een metaaldetector wat veel metaalvondsten heeft opgeleverd; in totaal 127 fragmenten met een gezamenlijk gewicht van 9,6 kilogram. Ook zijn er vijf munten en een rekenpenning gevonden. Verder is er keramiek, bot, glas, houtskool, hout, kleipijp, metaalslak, steen en ecologisch materiaal verzameld.

Alle vondsten zijn door materiaalspecialisten gedetermineerd en beschreven. Een totaaloverzicht van alle vondsten is te vinden in bijlage 4, de aardewerkdeterminatie staat in bijlage 5. Alle fragmenten bouw materiaal en keramiek zijn geïnventariseerd en gedetermineerd door J.H. Nollen.

Bouwkeramiek

Zoals gezegd is vrijwel ieder muurtje, vloertje of keldertje bemonsterd door twee bakstenen of plavuizen te verzamelen en is ook een paar keer een mortelmonster genomen. Er zijn 183 stuks bouw materiaal verzameld (ruim 122 kilogram), waarvan het merendeel bakstenen, maar ook een aantal plavuizen en enkele tegels. Een opvallende baksteen kwam te voorschijn onder de resten van aspot 062: een gebroken geel-roze baksteen met de afdruk(ken) van een hondenpoot erin (V075; Afb. 30).

Afb. 30.
**Baksteen met pootafdruk
van een hond.**

Natuursteen

Deels ook gebruikt als bouw materiaal zijn de achttien fragmenten natuursteen: leisteen (van dakbedekking) en harde grijze natuursteen. Een groot fragment kalksteen (56,5x32x8cm) is een hergebruikte dorpel/drempel met dookgaten erin, die in kelder 048 gebruikt is in de trap (NS0254; Afb. 31).

Een losse vondst natuursteen van een gebruiksvoorwerp is de in kelder 001 gevonden slijpsteen, gemaakt van zandsteen (NS0221; Afb. 32).

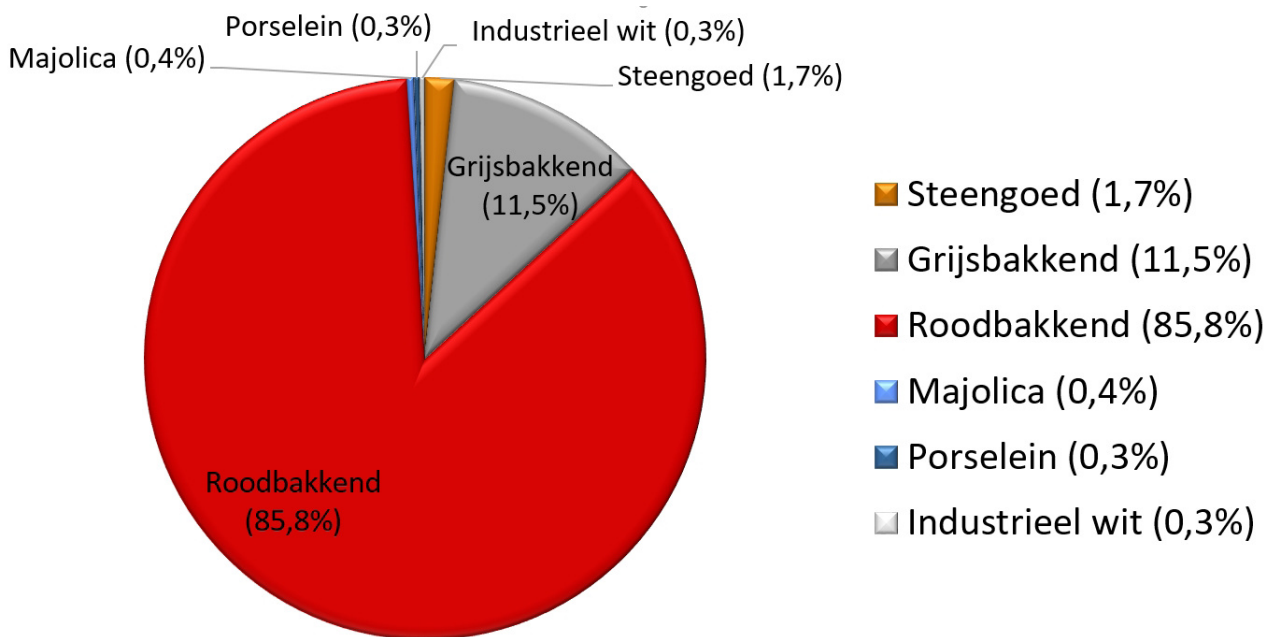
Afb. 31.
NS0254. Hergebruikte dorpel van kalksteen, in de trap van kelder 048 verwerkt.

Afb. 32.
NS0221. Slijpsteen met een diameter van 29 cm. Centraal een vierkante opening van 4,5 x 4,5 cm.

Keramik (drs. J.H. Nollen)

Er zijn in totaal 407 fragmenten keramik (6154 gram) verzameld tijdens het onderzoek, dat is 35 procent van het totale aantal fragmenten binnen het vondstenspectrum. Een aantal scherven bleek aan elkaar te passen en daarom is er bij de uitwerking van het aardewerk sprake van andere aantallen. Na het passen en plakken van de scherven zijn er nog 318 losse fragmenten overgebleven.

Afb. 33.
Verdeling van de aangetroffen aardewerk categorieën weergegeven in een taartdiagram.

Het merendeel van het aardewerk betreft roodbakkend aardewerk (269 fragmenten). Er zijn fragmenten gevonden van borden en kommen (met en zonder slibversiering), grapes, kannen en bakpannen. Ook zijn er fragmenten gevonden van een deksel, een zalfpot, een kandelaar en een bloempot. Het aangetroffen roodbakkende aardewerk wordt gedateerd in de late middeleeuwen B tot en met de nieuwe tijd B (1250-1850).

Eén bord had een versiering van concentrische cirkels met een groene (koperoxide) golflijn, dat typerend is voor aardewerk afkomstig uit de Nederrijnse keramiekregio. Twee scherven behoren tot een bord dat op basis van de versiering tot het Weser aardewerk wordt gerekend. Het bord is versierd met concentrische cirkels op de vlag met daaronder een zigzagpatroon in gele, rode en groene glazuur. Dit aardewerk is gedateerd tussen 1550 en 1650.

Twee voorraadpotten zijn secundair gebruikt als aspot en waren ingegraven naast de haard. Beide potten waren niet meer archeologisch compleet. De randen van de potten ontbraken en alleen de diepste ingegraven delen (delen van de buik en de bodems) waren nog aanwezig. Eén pot (V 036) was ingegraven naast de haard met spoornummer 045. Deze bolle pot met hoge schouder op een standring was aan beide zijden geglaazuurd en de aanzet tot een horizontaal worstoor was nog te zien. De pot is volgens het Deventer systeem te classificeren als en r-pot-3 (zie linker aspot op afbeelding 18). Deze aspot is gedateerd in de zeventiende tot

achttiende eeuw. De tweede aspot (V 040) was ingegraven naast de haard met spoornummer 038. Deze bolle pot met hoge schouder en opstaande lip stond op een standing en was aan de buitenzijde geglazuurd. Hierbij was de aanzet tot twee horizontaal geplaatste worstoren nog te zien. De pot is volgens het Deventer systeem te classificeren als en r-pot-3 (zie rechter aspot op afbeelding 18). Deze aspot is eveneens gedateerd in de zeventiende tot achttiende eeuw.

Verder zijn er 29 fragmenten grijsbakkend aardewerk gevonden. Van de meeste scherfjes was door fragmentatie de vorm niet meer te achterhalen maar enkele fragmenten waren afkomstig van bakpannen en kannen. Het grijsbakkende aardewerk is te dateren in de veertiende en vijftiende eeuw.

De overige 20 fragmenten bestaan uit twee scherven industrieel wit aardewerk (borden), drie fragmenten majolica (borden), zeven fragmenten porselein (borden) en acht fragmenten steengoed (kannen).

Metaal

Tussen de 127 metaalvondsten bevinden zich twaalf verzegelloodjes, overblijfselen van één van de laatste verbouwingsfases. De loodjes werden (en worden nog steeds) gebruikt om verpakkingen van bepaalde producten te verzegelen. Het zijn ronde loodjes met een diameter van zo'n 16 millimeter en enkele millimeters dik. De wand van het loodje bevat aan één zijde twee openingen en tegenoverliggende zijde één opening: een zogenaamde Y-tunnel, een moderne vorm. Doordat de

Afb. 34.

Drie van de verzegelloodjes (voor- en achterzijde). V.l.n.r.: Heidelberg Cement, Portland Cement Rupel en Ciment Haccourt.

loodjes vaak een opdruk van de fabrikant bevat, kan achterhaald worden welk product verzegeld is aangeleverd.

Van de twaalf verzegelloodjes die aan de Ginnekenstraat 125 werden gevonden, bevatten er vier een nog (gedeeltelijk) leesbare tekst. Alle tekstfragmenten die nog leesbaar waren (zoals "PORTLAND", "RUPEL" en "CIMENT") duiden op cement (zie de drie loodjes op Afb. 34). De meeste loodjes verwijzen naar Portlandcement afkomstig uit België, waaronder in de regio Luik ("HACCOURT"). Nog steeds wordt daar op grote schaal cement geproduceerd. Het loodje met daarop de tekst "PORTLAND en "RUPEL" is afkomstig uit Niel, een plaats aan de Rupel, direct ten zuiden van Antwerpen. Daar werd in 1869 een oliemolen omgebouwd tot traswindmolen en stond rond 1900 een grote cementfabriek. Eén van de loodjes bevat de tekst "HEIDELBERG". Heidelberg is eveneens een plaats waar men aan het eind van de negentiende eeuw startte met de productie van Portlandcement.

Alle loodjes met tekst erop zijn afkomstig van de stort, drie blanco loodjes kwamen uit laag 015. S 015 is een laag vol mortel en baksteenpuin tussen de oudere plavuizenvloer 013 en muur 017. De laag hangt samen met een verbouwingsfase uit de late negentiende of vroeg twintigste eeuw (mogelijk in combinatie met S 009, 016 en 018).

Behalve verzegelloodjes is er ook één lakenloodje gevonden. Het bevat de tekst "WOLLE DEEKEN GEMAAKT BINNEN... [LEIDEN]" en dateert uit de zeventiende of achttiende eeuw.⁹ Dit loodje is meegekomen met textiel uit Leiden en gaf toentertijd een garantie van herkomst en kwaliteit. Het heeft de klassieke vorm van een lakenlood; twee schijven met een verbindingsstrook ertussen die werd dubbelgevouwen rond de stof, waarbij de twee schijven op elkaar werden geperst. Het lakenlood werd gevonden in S 013, het vloerniveau rond haard 011.

Onder de metaalvondsten bevinden zich verder onder meer musketkogels, knopen, stripjes van glas-in-lood ramen en een spinloodje. Een groot deel van de metaalvondsten bestaat uit ijzeren nagels. Deze zijn niet geconserveerd en er zal worden geadviseerd deze af te stoten. Andere losse metaalvondsten die door middel van detectie van de stort zijn gevonden, zijn onder meer twee scapulieren (devotiehangs), een fragment van een fingerhoed, twee knopen en een loden gewicht.

De munten zijn van koperlegeringen en niet allemaal nog leesbaar of herkenbaar. Tussen de munten zit een Friese oord uit 1618, een duit uit 1628 (Overijssel) en een twee centstuk van koning Leopold II (eind negentiende eeuw). De koperen rekenpenning is afkomstig uit Neurenberg en dateert uit de late zestiende of vroege zeventiende eeuw (1562-1635).

De metaalvondsten zijn gedetermineerd door P. Mackenbach en E. de Nes; de vondsten met een metaalnummer zijn schoongemaakt en gestabiliseerd door P. Mackenbach.

⁹ www.lakenhal.nl

Dierlijk bot

Er is een kleine hoeveelheid dierlijk bot aangetroffen. In drie keldertjes (S 036, 048, 063) werd slacht-/etensafval van runderen, kip en mogelijk schaap/geit gevonden. Ter hoogte van haardplaats 045 werd onder meer een deel van een varkenskies gevonden.

Sommige botresten die werden teruggevonden vertonen hak- of snijsporen. De aangetroffen diersoorten vallen binnen de dieren die zeer gebruikelijk zijn voor consumptie (rund, kip, varken). De aangetroffen hoeveelheden zijn klein; er is geen grote afvalcontext van de huizen gevonden.

In laag 050 lagen de resten van een zo te zien oud hondje, vermoedelijk een gestorven huisdier. Aangezien S 050 een laag is die binnen de bebouwing van de voormalige kamers ligt, dateert de begraving van na deze en de volgende fase van bebouwing. Het hondje zal ergens in de vorige eeuw op de achterplaats begraven zijn.

S 065 was eveneens een dierbegraving, maar waarvan het bot al ver vergaan was en niet verzameld werd. S 065 was door de oude akkerlaag heen gegraven en werd in het laatste vlak van de werkput gedocumenteerd.

In de oude kelder 048 werd een bewerkt benen mesheft gevonden (Afb. 36). Het heft is 120 mm lang, 15 mm breed en 10 mm dik. Het heft bevat ijzerresten van het lemmet en is voor röntgenonderzoek en conservering naar een restauratiebedrijf gebracht.

Afb. 35.
Koperen duit uit 1628, Overijssel. MU1421.

Afb. 36.
In kelder S 048 is dit bewerkt benen mesheft gevonden (V089). Foto genomen voor conservering.

Pijpaarde

De elf fragmenten pijpmateriaal zijn vooral steelfragmenten en daardoor niet nauwkeuriger te dateren dan in de (midden of late) nieuwe tijd. Aan één van de stelen zit echter nog een hiel en restant van een ketel, en deze dateert duidelijk uit de zeventiende eeuw. Ook is er in kelder 001 een complete ketel gevonden van een pijp uit Gorinchem, gemaakt tussen 1780 en 1825 door Johannes van Erp (PP0559).

Overige vondsten en monsters

Overige vondsten zijn fragmenten glas (vlak vensterglas en een onbekend fragment industrieel vervaardigd glas), wat houtskool, zaden, pitten, een fragmentje hout, metaalslakken en mortel.

De vullingen van de aspotten zijn als een algemeen biologisch monster verzameld en gezeefd op een zeef met maaswijdte van 0,5 mm en geflotteerd (zodat eventuele zaden, pitten en houtskoolfragmenten verzameld en gedetermineerd konden worden).

Zie bijlagen 4 en 5 voor alle vondsten.

8

CONCLUSIE

In het kader van een aanvraag omgevingsvergunning en de toekomstige uitbouw van een pand is op 24 mei en van 13 tot en met 15 augustus 2018 door team Erfgoed van de gemeente Breda een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Ginnekenstraat 125 te Breda. Het plangebied is gesitueerd aan de oostzijde van de Ginnekenstraat, een van oorsprong oude toegangsroute tot de stad Breda vanuit het zuiden. Uit historische bronnen is bekend dat hier vanaf de (late) middeleeuwen bewoning plaatsvond. Ook bekend is dat de Ginnekenstraat 125 samen met Ginnekenstraat 127 'De Est' vormde, wat aan het begin van de zeventiende eeuw een herberg was. Op de achtererven van woningen aan de Ginnekenstraat zijn in de zeventiende eeuw kleine huisjes voor arme burgers bijgebouwd: kameren. Aan het begin van de achttiende is er sprake van vijf achterwoningen achter De Est. Op de kadastrale kaart van begin negentiende eeuw zijn nog steeds vijf woningen op het achtererf te zien.

Tijdens het archeologisch onderzoek zijn meerdere vlakken aangelegd om alle sporen en structuren binnen het plangebied in kaart te brengen. Het eerste archeologische niveau lag tussen de 2,90 en 2,40 meter +NAP, wat neerkomt op ongeveer 30 centimeter onder het toenmalige maaiveld. Het tweede vlak, aangelegd op de overgang van het akkerpakket naar de C-horizont (bestaande uit dekzand), varieerde tussen de 1,65 en 1,55 meter +NAP.

In totaal werden er 72 unieke spoornummers uitgedeeld waarvan er zestien aan lagen en vullingen zijn uitgedeeld en zes aan verschillende verstoringen en recente sporen. 24 spoornummers zijn gegeven aan muurtjes, zeven aan vloertjes en zes aan keldertjes. De overige dertien zijn gebruikt voor aspotten/haardplaatsen, kuilen en andere grondsporen, een dierbegraving en een straatje.

Er zijn in totaal 96 vondstnummers uitgedeeld aan vondsten in diverse materiaalcategorieën. Het merendeel van de vondsten bestaat uit bouw materiaal. Van vrijwel ieder muurtje, vloertje of keldertje zijn twee bakstenen of plavuizen verzameld. Verder is er tijdens het onderzoek uitgebreid gezocht met een metaaldetector wat veel metaalvondsten heeft opgeleverd. Verder is er keramiek, bot, glas, houtskool, hout, kleipijp, metaalslak, steen en ecologisch materiaal verzameld.

Het archeologisch onderzoek heeft resten van de zeventiende tot en met twintigste eeuwse bebouwing op het achtererf van Ginnekenstraat 125 vrijgelegd. Wanneer we alle opgegraven muren, vloeren en kelders projecteren op de kadastrale minuut uit 1824 is duidelijk te zien dat een deel van de muren en structuren

nog bij de (zeventiende en/of achttiende eeuwse) kameren hoort (kadastrale nummers 1167 tot en met 1161).

Op de kaart van 1824 is er sprake van vier opeenvolgende smalle woningen en één grotere. De opgravingsresultaten laten in feite de resten van vijf opeenvolgende kleine huizen zien: van kelder 001 in het westen tot en met muur 051/052. Muren 010, 017 en 041 passen qua ligging, oriëntatie en onderlinge afstand perfect op de oude kadastrale kaart. Net als noordelijke buitenmuren 017, 033, 034 en 049. Muur 051/052 is op de negentiende eeuwse kaart niet te zien, maar sluit goed aan qua oriëntatie en afstand tot muur 041.

De kleine huisjes variëren in breedte tussen de 2,60 en 4,75 meter. De diepte bedraagt (berekend vanaf de historische kaart) 7,70 tot 8,20 meter. Hiermee zouden de kameren een grondplan tussen de 20 en 38 vierkante meter hebben gehad.

De oranje stippellijnen op Afb. 29 tonen de mogelijke ligging en afmetingen van de vijf kameren, gebaseerd op de afmetingen van de kadastrale minuut uit 1824 en de oriëntatie van de opgegraven muren. In hetzelfde kaartje zijn de sporen en structuren die aansluiten bij de indeling van de kameren in kleur weergegeven. Duidelijk latere toevoegingen behorend bij een ander grondplan zijn doorzichtig gebleven.

In wat in feite de vierde en vijfde woningen geweest moeten zijn, liggen de oudste elementen: de dubbele schouwvang 037 en aspotten 038, 045, 062. Ook de kelders 063 en 048 lijken bij de oudste structuren te horen. Kelders 064, 035 en vloeren 019 en 020 behoren latere fases van deze woning, maar volgens nog wel de zelfde woninggrenzen. Deze plavuizenvloeren zijn vermoedelijk in de negentiende eeuw gelegd.

Hetzelfde geldt in feite voor sporen 008, 012, 011 en 013 meer naar het westen. De haard en vloeren daar dateren niet uit de zeventiende eeuw, maar volgen wel de oorspronkelijke indeling. Ook dit moeten achttiende of negentiende eeuwse veranderingen en toevoegingen aan de woning zijn geweest. De kameren zijn na de zeventiende eeuw diverse keren aangepast en vernieuwd. Daarbij werden ook hier kleine keldertjes aangelegd of vervangen. Alle andere sporen en structuren zijn én van latere datum én volgen een ander grondplan.

8.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Op basis van de resultaten van het IVO-P kunnen alleen de gebiedsspecifieke (en geselecteerde vragen uit de NOaA en de Breda-West publicatie) beantwoord worden.

- Ligt het plangebied in het beekdal of op lage zandgronden?

Het plangebied ligt op de overgang van lage zandgronden naar beekdal. Documentatie van een lengteprofiel door de werkput (oost-west georiënteerd) liet aanwijzingen voor overgang van lage dekzandgrond in het westen naar beekdal in het oosten zien.

- Zijn er ophogingslagen aanwezig?

Ja, behalve een akkerpakket zijn er meerdere ophogingslagen aangetroffen. In het plangebied zijn ophogingslagen (S 022, 023, 028, 031, 031), een verhardingslaag (S 027), een egalisatielaag of vleilaag (S 025/026 en recente puinlagen gedocumenteerd).

- Zijn sporen van de (middeleeuwse) bebouwing en/of achtererven aanwezig (De Est)?

Op de achtererven van woningen aan de Ginnekenstraat zijn in de zeventiende eeuw kleine huisjes voor arme burgers bijgebouwd: kameren. Hiervan zijn gebouwde resten teruggevonden.

- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten aanwezig?

Nee, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen.

- Zijn er kleine huisjes op het achtererf aanwezig?

Ja, de resten van meerdere kleine huisjes ofwel 'kameren' zijn blootgelegd tijdens het archeologisch onderzoek. Zie §7.3 voor een uitgebreide beschrijving.

- Zijn er sporen van de zuivelfabriek De Hoop te herkennen?

Nee, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen.

- Project specifieke specialistische onderzoeken: zijn er dendro's te nemen voor datering, monsters voor vaststellen van aard van activiteiten, monsters voor C14-dateringen?

Er waren geen dendro-monsters te nemen, wel zijn er houtskoolmonsters uit haardplaatsen/aspotten S 038 en 045 genomen die bruikbaar kunnen zijn voor een ¹⁴C onderzoek. Er is voor de uitwerking in deze fase geen ¹⁴C onderzoek uitgevoerd, aangezien de aardewerk potten voldoende indicatie van de ouderdom van de aspotten gaven.

- Wat is de aard, datering, omvang en kwaliteit van de aangetroffen vindplaats(en)?

Het betreft bewoningssporen uit de nieuwe tijd; met name gebouwde resten en losse vondsten. De sporen en vondsten dateren vanaf de late middeleeuwen tot de late nieuwe tijd.

- Wat is de locatie van de aangetroffen vindplaats(en), zowel horizontaal als verticaal)?

De sporen beginnen vrijwel direct onder het huidige maaiveld en kunnen tot circa 1,5 meter diep liggen (met name kelders). Sporen van vroegere bewoning liggen in het hele plangebied. Het eerste archeologische niveau lag tussen de 2,90 en 2,40 meter +NAP, wat neerkomt op ongeveer 30 centimeter onder het toenmalige maaiveld. Op deze hoogte werden verschillende muurresten, vloeren en kelders gedocumenteerd. Het niveau van het tweede vlak varieerde tussen de 1,65 en 1,55 meter +NAP en lag dus ruim een meter dieper dan het eerste sporenniveau. Dit vlak is aangelegd op de overgang van het akkerpakket naar de C-horizont (bestaande uit dekzand).

- Wat kan er gezegd worden over de bodemkundige gaafheid van de bodem in het plangebied?

Het plangebied is de afgelopen eeuwen continu bewoond geweest. De bodem is hierbij veelvuldig en soms diep verstoord.

- Kunnen de aangetroffen sporen in een groter kader worden geplaatst?

Ja, de sporen zijn te plaatsen binnen het onderzoek naar achtererven van de Ginnekenstraat en kunnen onder andere gekoppeld worden aan de resultaten van het archeologisch onderzoek 'Achter de Lange Stallen' uit 2012. Bij het proefsleuvenonderzoek in 2012 (Achter de Lange Stallen) was een deel van het onderzoek gericht op de achtererven van de Ginnekenstraat. In één van de sleuven (werkput 1) werden vermoedelijke resten van kameren blootgelegd (resten van bebouwing van voor 1824), maar te weinig om goede uitspraken over te doen. Het zou interessant zijn deze opgravingsgegevens naast de resultaten van het onderzoek aan de Ginnekenstraat 125 te leggen; bij het schrijven van deze rapportage waren ze niet voorhanden.

Ook kan de opgravingsinformatie bijdragen aan het bouwhistorisch onderzoek van de Bredase binnenstad, en dan specifiek als het gaat over de kleinste huizen (waar de kameren onder vallen).

- Hoe is de bodemopbouw en de fysische geografie in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)?

De top van het dekzand ligt rond de 1,50 tot 1,70 meter +NAP. Plaatselijk is er sprake van een inspoelingslaag (B-horizont). Daarop ligt een 20 tot 40 centimeter dikke akkerlaag, gevolgd door ophoginglagen. De bodemopbouw is in het westen van het plangebied van onder naar boven als volgt: het dekzand (S 950), een

verploegde laag (S 991), het akkerpakket (S 990), een brandlaag (S 007), meerdere ophogingslagen (S 022, 023, 028, 031, 031), een verhardingslaag (S 027), een egalisatielaag of vleilaag (S 025/026), het woonniveau met plavuizen vloeren (S 008, 012), met daarop tot slot recente puinlagen.

- Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?

Nee, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen.

- Zijn er sporen uit (het neolithicum,) de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig?

Nee, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen.

- Zijn er sporen van ontginning aanwezig?

Nee, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen.

- Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?

De top van het dekzand ligt rond de 1,50 tot 1,70 meter +NAP. Plaatselijk is er sprake van een inspoelingslaag (B-horizont). Daarop ligt een 20 tot 40 centimeter dikke akkerlaag, gevolgd door ophogingslagen. Uit het akkerpakket kwamen twee scherven grijsbakkend aardewerk, duidend op een datering in de late middeleeuwen. Ophogingslaag S 031, een jongere laag, bevatte een rekenpenning uit de late zestiende of vroege zeventiende eeuw (1562-1635; MU1396).

- Zijn er sporen die wijzen op middeleeuwse oorsprong van de bewoning?

Nee. Er zijn geen aanwijzingen voor middeleeuwse bewoning, alle bewoningssporen dateren uit de nieuwe tijd. Wel zijn er enkele vondsten gedaan die een laat middeleeuwse datering hebben. Uit het akkerpakket kwamen twee scherven grijsbakkend aardewerk, duidend op een datering in de late middeleeuwen.

- Zijn er sporen van oudere infrastructuur aanwezig?

Nee, sporen van infrastructuur zijn niet aanwezig.

- Is er bebouwing aanwezig?

Ja, de resten van meerdere fasen van bebouwing zijn in het plangebied aanwezig. Er is geen opgaande/bovengrondse bebouwing meer aanwezig.

- Zijn er aanwijzingen voor activiteiten uit de Tachtigjarige oorlog? Zijn er sporen van een legerkamp, of omwalling?

Nee, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen.

- Zijn er nog andere (bewonings)sporen?

Anders dan de beschreven sporen zijn er geen bewoningssporen aangetroffen.

- Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?

De opgravingsinformatie draagt bij aan de kennis over historische bewoning van de Bredase binnenstad, en dan specifiek als het gaat over de kleinste huizen (waar de kamers onder vallen). De informatiewaarde en fysieke kwaliteit is verminderd door de sterke verstoring in meer recente perioden van bewoning.

9

WAARDERING EN AANBEVELING

Er is een vindplaats aangetroffen, deze wordt gewaardeerd conform de specificaties van de BRL 4000 versie 4.1, protocol 4003 VS06. Dit waarderingsproces vindt plaats in een aantal stappen:

1. Waardering op basis van belevingsaspecten, waardering op basis van schoonheid en herinneringswaarde.
2. Waardering op basis van fysieke criteria, waardering op basis van gaafheid en conservering.
3. Waardering op basis van inhoudelijke criteria, waardering op basis van zeldzaamheid, informatie waarde, ensemblewaarde en representativiteit.

waarden	criteria	scores
beleving	schoonheid	n.v.t.
	herinneringswaarde	n.v.t.
fysieke kwaliteit	gaafheid	2
	conservering	2
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	3
	informatie waarde	3
	ensemblewaarde	3
	representativiteit	n.v.t.

Tabel 1
Scoretabel waardestelling uit de BRL 4000 versie 4.1 waarbij 1 de laagste waarde en 3 de hoogste waarde is.

1. De criteria schoonheid en herinneringswaarde zijn alleen van toepassing op archeologische vindplaatsen die nog zichtbaar zijn in het landschap. Hier is dat niet het geval daarom is de belevingswaarde niet van toepassing op het onderzochte terrein.

2. De criteria gaafheid en conservering krijgen een middelhoge score. De fysieke kwaliteit is verminderd door de sterke verstoring in meer recente perioden van bewoning.

3. De criteria zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde krijgen een hoge score. De opgravingsinformatie draagt bij aan de kennis over historische bewoning van de Bredase binnenstad, en dan specifiek als het gaat over de kleinste huizen (waar de kameren onder vallen). Bij het proefsleuvenonderzoek in 2012 (Achter de Lange Stallen) was een deel van het onderzoek gericht op de achtererven van de Ginnekenstraat. In één van de sleuven werden vermoedelijke resten van kameren blootgelegd. Het zou zeer interessant zijn om de opgravingsdata met elkaar te vergelijken.

Tijdens het veldwerk zijn alle sporen en structuren binnen de werkput gedocumenteerd en afgewerkt. Op basis van de resultaten van het IVO-P Ginnekenstraat 125 wordt geadviseerd alleen het onderzochte deel van het plangebied vrij te geven. Indien er in het niet onderzochte deel bouwwerkzaamheden, graafwerkzaamheden of andere bodemverstorende werkzaamheden plaatsvinden dan adviseren wij dat deze werkzaamheden onder archeologische begeleiding worden uitgevoerd.

De gemeente heeft in 2019 een selectiebesluit genomen (ErfgoedBesluit 2019-01; Craane en Peters 2019). Hierin is aangegeven welk deel van het plangebied is vrijgegeven. Het vrijgegeven deel beslaat de aangelegde werkput, plus een aangrenzende strook in de noordoost hoek van het plangebied (Afb. 37).

Tot slot merken we op dat dit archeologisch onderzoek geen 100% garantie geeft dat er geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Wanneer er bij het ontgraven van het terrein toch nog archeologische sporen aan het licht komen, dienen deze volgens de Erfgoedwet 2016 Artikel 5.10 zo spoedig mogelijk te worden gemeld bij Team Erfgoed van de gemeente Breda (drs. F.J.C. Peters, tel. 076 529 9468).

Afb. 37.
Kaart uit het selectiebesluit. In oranje het vrijgegeven deel van het plangebied.

10

LITERATUUR EN AFBEELDINGEN

Literatuur

Centraal College van Deskundigen. *BRL SIKB 4000 versie 4.0, Beoordelingsrichtlijn Archeologie*, Gouda.

Craane, M.L. en F.J.C. Peters, 2019. *Selectiebesluit archeologie Ginnekenstraat 125*, (2019/01), Breda.

Klück, B. 'De Mieropskameren in Utrecht: een gebouwencomplex met dubbele bodem', in: Koldewey, E. 2008. *Over de vloer. Met voeten getreden erfgoed*, Zwolle.

Leenders, K.A.H.W., 2006. *Cultuurhistorische landschapsinventarisatie gemeente Breda*, Breda.

Peters, F.J.C. 2018. *Programma van Eisen Breda. Ginnekenstraat 125* (2018-13), Breda.

Websites

<https://archis.cultureelerfgoed.nl>

<https://erfgoed.breda.nl/>

<https://erfgoed.breda.nl/erfgoed/archief/stallingstraat-centrum/>

<https://www.utrechtaltijd.nl>

<https://hetutrechtsarchief.nl/>

Afbeeldingen

Afbeelding kaft

- Foto Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 1 en 2

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 3

- Kaartmateriaal Leenders 2006.

Afbeelding 4

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 5

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed en Archis3.

Afbeelding 6

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 7 t/m 11

- Foto's Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 12 en 13

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed

Afbeelding 14

- Tekening uit Utrechts Archief via www.utrechtaltijd.nl

Afbeelding 15

- Tekening uit: Klück, B. 'De Mieropskameren in Utrecht: een gebouwen complex met dubbele bodem', in: Koldeweij, E. 2008. *Over de vloer. Met voeten getreden erfgoed*, Zwolle.

Afbeelding 16

- Foto uit: Stadsarchief Breda, Breda Beeldcollectie. Maker: Firma Schreurs (v/h firma Stutz), 1953. Identificatienummer: 19530092.

Afbeelding 17 t/m 22

- Foto's Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 23 en 24

- Kaartmateriaal en tekening Gemeente Breda, Team Erfgoed

Afbeelding 25 t/m 27

- Foto's Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 28 en 29

- Kaartmateriaal en tekening Gemeente Breda, Team Erfgoed

Afbeelding 30 t/m 35

- Foto's Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 37

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Bijlagen 6,7, 8

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Bijlage 1: Onderzoeksthema's en vraagstellingen

Zoals in paragraaf 5.2 staat vermeld, dient er naast de gebiedsgerichte onderzoeksvragen ook aandacht te worden besteed aan onderstaande onderzoeksthema's en vraagstellingen die vanuit het totale archeologisch onderzoek in Breda-West zijn vertaald.

Landschap

- Hoe zag de paleogeografie er uit? Wat is de geomorfologische achtergrond van het huidige landschap? Wat is de hydrologische ontwikkeling in het gebied?
- Welke ontwikkelingen van het landschap en het milieu vonden gedurende deze periode plaats en welke invloeden hadden deze op het leefmilieu van de mens?

Bodem

- Tot op heden bestaat nog geen compleet beeld van de bodemopbouw in het centrum van Breda. Dit is onder andere het gevolg van het feit dat in de loop van de late middeleeuwen de mens op grote schaal het natuurlijk landschap heeft aangepast door middel van ophogingen. Enerzijds lijkt het landschap een belangrijke rol gespeeld te hebben bij het uitkiezen van de oudste nederzettingen van Breda, anderzijds heeft men aan het eind van de 13e eeuw en het begin van de 14e eeuw op grote schaal de natuurlijke loop van de Mark teruggedrongen ten behoeve van uitbreiding en verdichting van de middeleeuwse kern. Ook bij de aanleg van de stadsverdediging lijkt het reliëf en landschap een belangrijke rol gespeeld te hebben. Informatie over de exacte wisselwerking tussen het natuurlijk landschap en de ontwikkeling en inrichting ligt op veel plaatsen in het bodemarchief opgeslagen.
- Archeologisch onderzoek naar het gebruik en de functie van beekdalen in het verleden heeft tot nu toe op kleine schaal plaats gevonden. Om beter inzicht te verkrijgen in de relatie en interactie tussen mens en beekdalen is het van belang de bodemopbouw en processen van bodemvorming in beekdalen beter in kaart te brengen.
- De hoger gelegen dekzandruggen zijn van oudsher geliefde plaatsen voor de mens om zich te vestigen. De ontwikkeling van cultuurlagen en esdekken is een belangrijk onderdeel van het archeologisch onderzoek. Op basis van deze ontwikkelingen kan een beter inzicht worden verkregen in het gebruik, de functie en betekenis van het landschap voor de mens.
- In Breda komen niet alleen pleistocene zandgronden voor die worden aangeduid als het Hoge, in het noordelijke deel van Breda komen holocene afzettingen voor, het Lage. In dit deel van Breda komen moeren (veengebieden), dalletjes, dijken, beemden en donken voor. Vooral de beemden zijn een kenmerkend onderdeel van het Lage en werden als grasland werden in het verleden extensief gebruikt als hooilanden en voor het weiden van vee. De functie van en de relatie tussen het Lage en de mens is nog niet intensief onderzocht.

Flora/fauna

- Wat was de aard van de begroeiing van het landschap gedurende de periode late prehistorie tot en met de middeleeuwen en welke invloeden had deze op de leefwijze van de mens?
- Welke wilde dieren kwamen in de vrije natuur in de omgeving van de nederzetting en de nederzetting zelf voor, zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?
- Welke gedomesticeerde dieren kwamen in de omgeving van de nederzetting en in de nederzetting zelf voor, zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?
- Het verkrijgen van informatie over de lange termijnontwikkeling van de vegetatie in de regio; de verhouding tussen de gebruikte en niet-gebruikte ruimte; de agrarische economie; de voedsleconomie; het gebruik van ruimte in huizen en op erven.

Bewoning / Nederzetting

- Zijn er nederzettingssporen op het terrein aanwezig en welke datering hebben zij? Geef, indien mogelijk, een fasering binnen de nederzetting.
- Hoe is de bewoning gestructureerd – losse erven of geconcentreerde bewoning? Is het mogelijk complete erven op dit terrein uit enige periode te onderzoeken?
- Wat is de verklaring voor de locatiekeuze ten opzichte van het 'natuurlijke' landschap en indien mogelijk het cultuurlandschap?
- Welke relatie is er te leggen tussen eventueel in tijd opvolgende elementen in het landschap (bv nederzettingssporen en begravingen uit uiteenlopende perioden)?
- Is er een koppeling mogelijk tussen de archeologische en de historische gegevens en archieven en welke relevantie of betekenis heeft dit?

Verkaveling

- Zijn er sporen van verkaveling in het terrein, en zo ja wat is de aard en de wijze van aanleg van de verkaveling (sloten, greppels, afgraving, etc.)?
- Wat is de vorm van de verkaveling en omvang van de omgrensde percelen, zowel binnen als buiten een eventuele nederzetting?
- Welke relatie is er te leggen tussen de perceelgrenzen en de vroegste kadasterkaarten?
- Waarvoor zijn de kavels gebruikt?

Infrastructuur

- Komen er in het gebied sporen van paden, wegen en voorden voor en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?
- Komen er in het gebied waterbeheerstructuren voor zoals dijken, gemalen, stuwen en (afwatering)sloten en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?

- Wat is de relatie tussen de gebouwen en de diverse elementen van de infrastructuur?
- Wat is de relatie tussen de vormen van infrastructuur en de historische gegevens over paden en wegen?

Vestingbouw

- Zijn in het onderzoeksgebied sporen van vestingbouw of linies (onverstoord) aanwezig?
- Welke fasen uit de vestingbouw zijn op het terrein aanwezig?
- Zijn de sporen van vestingbouw te koppelen aan de vestingkaarten (uitgave gemeente Breda 2008)?

Complextype/Ensemble

- Hoe kan de locatie beschreven worden in termen van ensembles van sporentypen en -clusters? Het gaat erom ensembles te typeren opgebouwd vanuit de meest eenvoudige vorm tot de meest samengestelde vorm. Deze getypeerde (representatieve of juist uitzonderlijke) ensembles hebben de functie van bouwsteen in de beschrijving van de aard van het gehele complextype.
- Het verkrijgen van inzicht in de lange termijnontwikkeling van de bewoning in de regio en daaraan gerelateerd het gebruik van de ruimte.
- Inzicht krijgen in de begrenzing en het karakter van de bewoningssporen; inzicht krijgen in de ruimtelijke en chronologische relatie tussen bewoningssporen uit verschillende perioden; vraagstukken omtrent continuïteit en discontinuïteit in bewoning beantwoorden; inzicht krijgen in de functie en het gebruik van zones in het landschap, bijvoorbeeld de situering van “site” en “off-site”, nederzetting en grafvelden, dekzandrug en beekdal.

Bijlage 2: periodentabel

paleolithicum (oude steentijd)		tot 8800 voor Chr.
	vroeg-paleolithicum	tot 300000 C ¹⁴
	midden-paleolithicum	300000 - 35000 C ¹⁴
	laat-paleolithicum	35000 C ¹⁴ - 8800 voor Chr.
mesolithicum (midden steentijd)		8800 - 4900 voor Chr.
	vroeg-mesolithicum	8800 - 7100 voor Chr.
	midden-mesolithicum	7100 - 6450 voor Chr.
	laat-mesolithicum	6450 - 4900 voor Chr.
neolithicum (nieuwe steentijd)		5300 - 2000 voor Chr.
	vroeg-neolithicum	5300 - 4200 voor Chr.
	midden-neolithicum	4200 - 2850 voor Chr.
	laat-neolithicum	2850 - 2000 voor Chr.
bronstijd		2000 - 800 voor Chr.
	vroege bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
	midden bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
	late bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
ijzertijd		800 - 12 voor Chr.
	vroege ijzertijd	800 - 500 voor Chr.
	midden ijzertijd	500 - 250 voor Chr.
	late ijzertijd	250 - 12 voor Chr.
Romeinse tijd		12 voor Chr. - 450 na Chr.
	vroege Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
	midden Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
	laat Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
middeleeuwen		450 - 1500 na Chr.
	vroege middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
	late middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
	late middeleeuwen A (LMEA)	1050-1250 na Chr.
	late middeleeuwen B (LMEB)	1250 - 1500 na Chr.
nieuwe tijd		na 1500 na Chr.
	vroege nieuwe tijd (NTA)	1500 - 1650 na Chr.
	midden nieuwe tijd (NTB)	1650 - 1850 na Chr.
	late nieuwe tijd (NTC)	na 1850 na Chr.

Bijlage 3: sporenlijst

Spoor	Spoor-aard	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin peridoe	Eind periode	Nap boven	Nap onder	Spoor-diepte	Opmerking
000	LS			NT	NT				
001	KEL			NT	NT	2.91			via RTS
002	PK					1.98	1.9	8	
003	PK					1.98	1.92	6	via RTS
004	VERST			NTC	NTC				via RTS
005	PK					1.95	1.85	10	via RTS
006	PK					1.95	1.83	12	via RTS
007	LG					2.3	1.99	31	via RTS
008	VR			NTB	NTC	2.75	2.72	3	
009	MR			NTC	NTC	2.63			via RTS
010	MR			NTA	NTB	2.85			via RTS
011	HA			NTB	NTC	2.74			via RTS
012	VR			NTB	NTC	2.69	2.66	3	via RTS
013	VR			NTB	NTC	2.73	2.7	3	via RTS
014	VERST			NTC	NTC	2.18			via RTS
015	LG	1800	1950	NTB	NTC	2.36			puin, mortel, metaalvondsten
016	MR			NTC	NTC	2.73			
017	MR			NTA	NTC	2.8			via RTS
018	MR			NTC	NTC	3			machinale stenen, Portlandcement
019	VR			NTB	NTC	2.64	2.61	3	via RTS
020	VR			NTB	NTC	2.67	2.64	3	via RTS
021	REC			NTC	NTC	2.62			via RTS
022	LO					1.95	1.59	36	via RTS
023	LO					1.99	1.63	36	via RTS
024	MR					2.28			via RTS
025	LG					2.65	2.35	30	via RTS
026	LG					2.44	2.26	18	
027	LG					2.5			
028	LO					2.38	2.12	26	
029	KL					2.38	2.2	18	
030	LO					2.49	2.4	9	
031	LG					2.58			
032	LG					2.12	2.06	6	
950	C					1.5			via RTS
990	ES			XME	LMEB	2	1.6	40	
991	LG					1.6	1.49	11	
999	VERST			NTC	NTC	3.2			
0	Matrix								spoor matrix

Spoor	Spoor-aard	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode	Nap boven	Nap onder	Spoor-diepte	Opmerking
017	MR			NTA	NTB	2.8			ook ingemeten in wp 1, 1/ steensmuur met aan de oostzijde twee plavuisevloeren er tegenaan S 020 en S 019. Gaat aan de noordzijde de hoek om. Binnenzijde aan de zuidoostkant aangesmeerd. 18 x 8,5 x 4, 17,5 x 8 x 4 gele bakst met kalkmortel gemetseld. 5lm 30
018	MR			NTB	NTC	2.99			jongere tussenuur 0,5 steens gemetseld met portlandcement, rode machinale baksteen staat los op S 020 aan zuidzijde aangesmeerd 22 x 6 x 10
019	VR			NTB	NTC	2.61	2.58	3	grijze plavuizen tussen S 017 en 018, gedeeltelijk verstoord bij de sanering. 22 x 22 x 3 als S 020. gelwgd in cement.
020	VR			NTB	NTC	2.66	2.63	3	grijze plavuizen tussen 033, 017, 018, 035, 033. 22 x 22 x 2,5 in cement gelegd eronder een aangesmeerde kelder S 034
033	MR			NTA	NTB	2.68			0,5 steens klampmuur noordzijde S 017 en 034. licht roze en gele baksteen 17,5 x 8,5 x 4, 17 x 8 x 3,5. nauwelijks mortel ligt wel in de grond gestapeld zakt aan oostkant weg.
034	MR			NTA	NTB	2.67	2.27	40	1 steens muur, ligt onder S 020 en 017. S 035 (kelder) is er tegenaan gebouwd. onder S 020 ligt een kelder die inw is aangesmeerd. 18,5 x 9 x 4, 18 x 8,5 x 4. met kalkmortel gemetseld
035	KEL			NTB	NTC	2.63			Tegen S 034 aan. 1 steens binnenzijde aangesmeerd met kalk. 16,5 x 7,5 x 3,5, 16 x 7 x 3,5 gele bakst met kalkmortel, baarden aan buitenkant. Vloer gelegd met bakst met roetvlekken. 0,82m diep. Bodem op 1,82+NAP

Spoor	Spoor-aard	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode	Nap boven	Nap onder	Spoor-diepte	Opmerking
036	LG			NTA	NTA	2.58			Bodem= 1,83+NAP, nog 17-18 lagen zichtbaar. 10-lagenmaat= 49cm. Aangesmeerd aan binnenzijde. Vloer en muur uitgebroken voor ruimte voor S035. Onder S020.
037	MR	1600	1700	NTA	NTB	2.57	2.21	36	fundament lijkt wat ouder dan de rest , is een dubbel haard waaiert uit aan de zuidkant met een poertje roze bakst met leem gevleid 16,5 x 8 x 3,5, 16 x 7 x 4 doorsn S 035, S 046 en 041, 042, 043 liggen er koud tegen aan
038	HA	1600	1800	NTA	NTB				puntvondst. aspot, ingegraven naast S 037 ten westen daarvan, rood aw
039	REC			NTB	NTC	2.58	1.9	68	recente put gemetseld met machinale bakstenen met portland cement tegen betonfundering aan half steeds rec.21,5 x 10 x 5
040	FUNL			NTC	NTC	2.596			betonfundering
041	MR			NTA	NTB	2.52	2.28	24	5 lagen baksteen, 5-lagenmaat= 22cm. Tussen laag 4 en 5 ligt een plavuizen vloer. Hergebruikt baksteen en gemetseld met kalkmortel 19 x 9 x 4, 16 x 7,5 x 4, verschillende formaten. Onderkant= 2,28+NAP.
042	MR			NTB	NTC	2.5	2.28	22	1-steens muur koud tegen S037, S043 aan, versnijding noordzijde 5cm. 4 lagen. Geel-roze baksteen met kalkmortel .17 x 8 x 4; 18 x 8,5 x 4,5
043	MR			NTB	NTC	2.51	2.37	14	Klampmuur tegen S042 staat haaks tegen S037. Ligt parallel aan en tegen S042. 16 x 8 x 3,5; 17 x 8,5 x 4 roze-gele bakst met kalkmortel. Onderkant= 2,37m+NAP

Spoor	Spoor-aard	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin peridoe	Eind periode	Nap boven	Nap onder	Spoor-diepte	Opmerking
044	MR			NTB	NTC	2.47	2.26	21	Tussenmuur S042 en S046 koud tussenin. Boven 1-steens, onder 2-steens, 2 versnijdingen aan beide kanten. Roze bakst met kalkmortel. 4 lagen aanwezig, 4-lagenmaat= 18cm. 16,5 x 7,5 x 4; 16,5 x 8 x 4. Lijkt gefundeerd op laagje leem(5cm) met baksteenpuin.
045	HA	1600	1800	NTA	NTB				Puntvondst. Aspot, roodbakkend aw. in hoek S037-S041-S043.
046	MR			NTB	NTC	2.56			Bovenaan halfsteens, onderaan 2-steens. Nog 5 lagen aanwezig. 5-lagenmaat= 24cm. Staat koud tegen 037 en 052. Onderkant= 2,28+NAP.
047	MR			NTB	NTC	2.48	2.4	8	1-steens tussenmuur tussen 042 en 046. Rommelig en verzakt, 1 laag bewaard. Roze baksteen met kalkmortel 16,5 x 8 x 3,5; 17 x 8 x 4. Onderkant= 2,40+NAP.
048	KEL			NTA	NTB	2.54	1.81	73	Kelder met 1-steens muur met rare hoek aan de zuidwest zijde. Ligt koud tegen tegen S045, S049 en S051 aan. gele baksteen 16,5 x 7,5 x 4; 16 x 7,5 x 3,5. 10-lagenmaat= 49cm. Aangsmeed met kalkmortel.
049	MR			NTA	NTB	2.55			buitenmuur in verlengde van S 034 en 033, 1 tot 1,5 steens muur met roze bakst en kalk mortel 16 x 8 x 3,5, 16 x 8 x 3,5
050	LG			NTA	NTB				opvullingslaag tussen verschillende muurdelen
051	MR			NTA	NTB	2.52			1,5 steens muur met kalkmortel gemetseld. 16,5 x 8 x 4, 18 x 9 x 4 oranje rode baksteen, aan oostzijde staat er wc tegen aan.

Spoor	Spoor-aard	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode	Nap boven	Nap onder	Spoor-diepte	Opmerking
052	MR			NTA	NTB	2.44	2.03	41	Bovenop 1-steens, onderop 2-steens, beide zijden versnijding 5cm. S046, S042, S043 tegen S052 gezet. 7 lagen bewaard. 4-lagenmaat= 18cm. Onderkant= 2,03+NAP
053	MR			NTB	NTC	2.53			poer in muurwerk tussen S 051 en 052, baksteen veel vergruist slecht bewaard geen gele exemplaren te bergen, verschillende formaten en kleuren hergebruikt en metkalkmortel gemetseld
054	MR			NTC	NTC	2.43	2.27	16	Bovenop 1-steensmuur, onderop 1,5-steens muur. Staat koud tegen S 052. S055, gemetseld met portandcement, stenen niet los te halen. 3 lagen bewaard. 3-lagenmaat= 16cm. Onderkant= 2,27cm+NAP.
055	VR			NTC	NTC	2.51			betonnen stoeptegels recent, 30 x 30 x 5 tegels niet verzameld omdat ze erecent zijn
056	MR			NTB	NTC	2.5			vorm samen met S 057 en S 060 een fundament voor een wc binnenin een grespijp rioolafvoerbuis. gele steentjes met kalkmortel 16 x 8 x 4, 16,5 x 8 x 4
057	MR			NTB	NTC	2.47			zie opme S 056. gele bakst 16 x 7 x 4, 16 x 8 x 4 met kalkmortel gemetseld
058	MR			NTB	NTC	2.36	2.03	33	1-steens muur. Daartussen een vloertje (S061) staat koud tegen S053. Roze baksteen 17,5 x 8 x 4; 16,5 x 7,5 x 4 met kalkmortel. Nog 7 lagen aanwezig. 5-lagenmaat= 25cm. Onderkant= 2,03+NAP.
059	STRA			NTB	NTC	2.57			buitenvloer met klinkers op de kant gemetseld, gele stenen 16 x 6 x 3,5, 15 x 6,5 x 3,5

Spoor	Spoor-aard	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode	Nap boven	Nap onder	Spoor-diepte	Opmerking
060	MR			NTB	NTC	2.5			1 steens muur koud tegen S 051. en S 057 staat daar weer koud tegen aan. aan de noordzijde ligt hier een klinkervloertje tegen-aan. 15,5 x 8 x 4, 15 x 7 x 4
061	VR			NTB	NTC	2.36			vloertje van bakstenen roze baksteen met kalkmortel gemetseld minstens 6 bakstenen naast elkaar een vloeroppervlak.
062	HA	1600	1800	NTA	NTB				aspot in hoek S 037 en S 046
063	KEL			NTA	NTB	2.35			Kelder in vlaams verband. Met zand en leem gevleid, vloer van baksteen. Oranje baksteen 18,5x9x4; 18x9,5x4,5. 10-lagenmaat= 56cm. Muur uitgebroken westkant, noordkant voor inzet S064
064	KEL			NTB	NTC	1.89			Drie lagen baksteen dapel? kleinsten op hun kant, een vierkant met een gat (vulling 2) voor paal of anders binnenkant gat aangesmeerd en gemetseld met kalkmortel. Oranje bakstenen 17x9x4; 19x9x3; 3-lagenmaat= 14cm
950	C								via RTS
980	LG								
990	ES			XME	LME				
999	VERST			NTC	NTC				via RTS
000	STV			XME	NT				
065	BGR			NT	NT	1.53	1.47	6	via RTS
066	KL			NT	NT	1.53	0.61	92	via RTS
950	C								via RTS
951	B								via RTS
990	ES			XME	LME				
999	VERST			NTC	NTC				

Spooraard	Betekenis
A	Bouwvoor
AAN	aanleg put
AFK	afvalkuil
AFL	afval laag
AKK	akkerlaag
AKR	oude akkerlaag
ANT	antropogeen
APL	aanplempingslaag
ASL	aanspoelingslaag
AV	aanleg vlak
AWC	aardewerkconcentratie
B	Inspoelingshorizont
BA	balk
BEL	belegeringswerk
BES	beschoeiing
BGR	begraving
BKS	bekisting
BMP	boomstamp
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkuil
BRK	brandkuil
BRL	brandlaag
BUN	visbun
BVA	boomval
BVO	bijzondere vondst
C	moedermateriaal
CR	crematiegraf
CULL	cultuurlaag
DGZ	dagzomende laag
DIG	dierbegraving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat(door een muur)
DP	depressie
DRG	diergang
E	uitspoelingshorizont
EG	erfgreppel
ES	esdek
FUNL	funderingslaag
GA	gracht
GE	geul/kreek/rivier
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRGR	greppelgraf
GT	goot

Spooraard	Betekenis
GVB	grondverbetering
HA	haard
HAK	haardkuil
HAP	haardplaats
HCON	houtconstructie
HG	huisgreppel
HI	hoefindrukken
HKC	houtschoolconcentratie
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEK	kelderkuil
KEL	kelder
KG	kringgriepel
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KRK	kreek
KS	karrenspoor
LAT	latrine
LG	laag
LML	leemlaag
LO	ophogingslaag
LPN	loophniveau
LS	stortlaag
LV	losse vondst
MOE	moerige laag
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
NAT	natuurlijk
NVP	plantaardige verstoring
NZL	nazak, laag
OBJ	object
OPP	oppervlaktevondst
OPS	opspit
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil: intacte paal
PG	paalgat: grondspoor voormalige
PGK	paalgat met paalkuil: grondspoor
PK	paalkuil: grondspoor kuil voor
PL	plank
PLL	plaggenlaag
PLP	plaggenput

Spooraard	Betekenis
PO	poel/ven/meer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
PUC	puinconcentratie
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SINL	sintellaag
SL	sloot
SPECL	specielaag
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
STCO	steenconstructie
STRA	straatniveau
STV	stortvondst
TDL	talud, laag
TON	tonput
UGK	uitgraafkuil
UIT	uitbraakspoor
VEG	vegetatierestant
VERK	verkleuring
VERST	verstoring
VERV	vervalt
VL	vlek
VLIJ	vlijlaag
VN	veen
VR	vloer
VRD	voorraad
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WVH	wegverharding
XXX	onbekend

Bijlage 4: vondstenlijst

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spooraard	Categorie	Aantal	Gewicht	Object	Object-deel	Opmerking	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode
BR-517-18.010CER	p1	990	ES	CER	1	21.2						LMEB	LMEB
BR-517-18.083CER	2	990	ES	CER	1	8.6				14	15	LMEB	LMEB
BR-517-18.009BWM	1	011	HA	BWM	3	2008.2	baksteen		3x roze bakstenen 2x16x8,5x D4cm 1x 17x8,5x D4cm			NTB	NTB
BR-517-18.036ABM	1	045	HA	ABM		1864.2			gezeefd op 0,5mm + 0,25mm. zeefresidu is uitgezocht op hk, zaden en pitten				
BR-517-18.036BWM	1	045	HA	BWM	1	170.8			uit zeefresidu, rode plavuis 3cm dik				
BR-517-18.036CER	1	045	HA	CER	53	1558.8			waarvan 5 scherfjes= 0,2gr uit zeefresidu, bolle pot met hoge schouder, aanzet horizontaal oor. Secundair gebruikt als aspot r-pot-3	17	18	NTA	NTB
BR-517-18.036FAU	1	045	HA	FAU	2	4.6			waarvan 1x =0,5gr uit zeefresidu. 1x deel varkenskie, 1x indet				
BR-517-18.036HK	1	045	HA	HK	18	8.9			uit zeefresidu met veel kleine fragmenten				
BR-517-18.036MRT	1	045	HA	MRT	9	108.7			brokken kalkmortel				
BR-517-18.036MTL	1	045	HA	MTL	3	12.6							
BR-517-18.036MTL1	1	045	HA	MTL	1	3.1			Afstoten, ijzer, nagel, uit zeefresidu			NTC	NTC
BR-517-18.036MTL2	1	045	HA	MTL	1	5.1			Afstoten, ijzer, nagel			NTC	NTC
BR-517-18.036MTL3	1	045	HA	MTL	1	4.4			Afstoten, ijzer, nagel			NTC	NTC
BR-517-18.036STN	1	045	HA	STN	1	13.2			uit zeefresidu, grijze hardsteen				
BR-517-18.040ABM	1	038	HA	ABM		1036.3			gezeefd op 0,5mm, zeefresidu uitgezocht op hk, zaden en pitten				
BR-517-18.040BWM	1	038	HA	BWM	61	909.9			gedeelte uit zeefresidu, 2 x plavuis waarvan 1 rode x 1,3dik en 1 grijze x2,3 dik, de rest kleine fragmenten rode, roze en gele bakst en mortel				

Vondstnummer	Flak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517-18.040CER	1	038	HA	CER	163	2510.7			gedeelte uit zeefresidu incl gruis. bolle pot met hoge schouder en opstaande lip en hoge horizontale oren, op standing. Secundair gebruikt als aspot	1600	1800	NTA	NTB
BR-517-18.040ECO	1	038	HA	ECO	1	3.7			uit ABM				
BR-517-18.040HK	1	038	HA	HK	1	17.3			uit ABM				
BR-517-18.040MRT	1	038	HA	MRT	27	122			uit zeefresidu, kalkmortel				
BR-517-18.040MTL	1	038	HA	MTL	11	9.4							
BR-517-18.040MTL1	1	038	HA	MTL	1	0.1			Afstoten roest				
BR-517-18.040MTL10	1	038	HA	MTL	1	0.1			Afstoten, roest				
BR-517-18.040MTL11	1	038	HA	MTL	1	0.6			afstoten roest				
BR-517-18.040MTL2	1	038	HA	MTL	1	1.9			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.040MTL3	1	038	HA	MTL	1	0.4			Afstoten, roest				
BR-517-18.040MTL4	1	038	HA	MTL	1	2.6			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.040MTL5	1	038	HA	MTL	1	0.6			Afstoten, roest				
BR-517-18.040MTL6	1	038	HA	MTL	1	0.9			Afstoten, roest				
BR-517-18.040MTL7	1	038	HA	MTL	1	0.1			Afstoten, roest				
BR-517-18.040MTL8	1	038	HA	MTL	1	1.4			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.040MTL9	1	038	HA	MTL	1	0.7			Afstoten, roest				
BR-517-18.040PYP	1	038	HA	PYP	3	4.3		steel	uit zeefresidu			NTB	NTC
BR-517-18.040STN	1	038	HA	STN	1	132.1			kalkachtige steen				
BR-517-18.074BWM	1	062	HA	BWM	2	683.2			2 stukken rode tegel met loodglazuur spetters. L14x B13,5 xD2cm				
BR-517-18.074CER	1	062	HA	CER	3	84.8						LME	NTB
BR-517-18.074PYP	1	062	HA	PYP	1	1.7		steel				NTB	NTC
BR-517-18.076BWM	1	062	HA	BWM	2	9.2			fragm rode dakpan			NT	NT

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517-18.076CER	1	062	HA	CER	15	320.7				1600	1800	NTA	NTB
BR-517-18.076MTL	1	062	HA	MTL	1	4.3							
BR-517-18.076MTL1	1	062	HA	MTL	1	4.3			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.018BWM	1	001	KEL	BWM	3	2138.7	baksteen		3x roze bakstenen 1xL15x87xD3,5cm				
BR-517-18.019BWM	1	001	KEL	BWM	2	5143	baksteen		2x donkerroze bakstenen 1xL24x 12,5x 5,5cm 1xL7xB12 x D5cm				
BR-517-18.020BWM	1	001	KEL	BWM	1	2818.5	baksteen		1x +2halve roze bakstenen aan elkaar gemetseld met kalkmortel en leem				
BR-517-18.022BWM	1	001	KEL	BWM	8	4050.3			2x geperforeerde bakstenen 1x tegel(tje) 2x L22xB10,5xD5,5 cm (1x met "ronde" hoeken, profielsteen met buitenzijde rood geglazuurd, de ander blauw gelazuurd 1xtegel L+B10xD0,8cm	1950	1950	NTC	NTC
BR-517- 18.022BWM- BC0395	1	001	KEL	BWM	1	1787.4			geperforeerde baksteen met "ronde" hoeken, profielsteen met buitenzijde rood geglazuurd	1950	1960	NTC	NTC
BR-517- 18.022BWM- BC0396	1	001	KEL	BWM	1	1938			geperforeerde baksteen met buitenzijde blauw gelazuurd	1950	1960	NTC	NTC
BR-517- 18.022BWM- BC0397	1	001	KEL	BWM	1	206			tegel, eenzijdig rood gemarmerd	1950	1960	NTC	NTC
BR-517-18.022CER	1	001	KEL	CER	2	7.1						NTA	NTC
BR-517-18.022GLS	1	001	KEL	GLS	5	779.1			3 scherfjes vensterglas van diverse afmetin- gen helder kleurloos glas, waarvan één zwaar geiriseerd.			NTC	NTC

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Categorie	Aantal	Gewicht	Object	Object-deel	Opmerking	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode
BR-517-18.022GLS-GL1485	1	001	KEL	GLS	2	769.4			zeer zwaar glas waarvan één zijde blauw geschilderd, één zijde mat geetst. industrieel vervaardigd met in zijkant letters B 53-54 (misschien een wasbord?			NTC	NTC
BR-517-18.022MTL	1	001	KEL	MTL	1	1810.1							
BR-517-18.022MTL1	1	001	KEL	MTL	1	1810.1			eerst schoonmaken, dan evt metaalnummer			NT	NT
BR-517-18.022PYP	1	001	KEL	PYP	1	8.9							
BR-517-18.022PYP-PP0559	1	001	KEL	PYP	1	8.9	rookpijp	kop	maker: Anthony van Erp, Gorinchem; gekroonde 18 AVE	1780	1825	NTB	NTB
BR-517-18.022SLK	1	001	KEL	SLK	6	185.1							
BR-517-18.022STN	1	001	KEL	STN	2				leiste				
BR-517-18.022STN-NS0221	1	001	KEL	STN	1	10000			slijpsteen met middenin een vierkant gat=4,5x4,5cm			NT	NT
BR-517-18.037CER	1	035	KEL	CER	2	100.5						LMEB	NTA
BR-517-18.038BWM	1	035	KEL	BWM	2	1410.6	baksteen		2 x roze bakst met kalkmortel				
BR-517-18.039CER	1	036	KEL	CER	1	41.3						LMEB	LMEB
BR-517-18.039SLK	1	036	KEL	SLK	3	143.9							
BR-517-18.043MTL	1	036	KEL	MTL	1	21.4							
BR-517-18.043MTL1-MT9393	1	036	KEL	MTL	1	21.4	spin steentje		spinlood, 15de-17de eeuw	1400	1700	LMEB	NTB
BR-517-18.051BWM	1	048	KEL	BWM	2	1362	baksteen		2 x roze bakste met kalkmortel				
BR-517-18.060CER	1	036	KEL	CER	9	191.3						LMEB	NTB
BR-517-18.060SLK	1	036	KEL	SLK	94	1293.2							
BR-517-18.060STN	1	036	KEL	STN	4	51.9			leiste				
BR-517-18.063MNT	1	036	KEL	MNT	1	1.8							

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.063MNT1- MU1420	1	036	KEL	MNT	1	1.8			koper, slecht leesbaar	1500	1850	NTA	NTB
BR-517-18.063MTL	1	036	KEL	MTL	1	99.3							
BR-517- 18.063MTL1- MT9386	1	036	KEL	MTL	1	99.3			schoonmaken, ijzer, fragment, muuranker				
BR-517-18.072PYP	1	036	KEL	PYP	1	3.9		steel				NTB	NTC
BR-517-18.073MTL	1	036	KEL	MTL	2	32.3							
BR-517- 18.073MTL1- MT9371	1	036	KEL	MTL	1	7.6			gefotografeerd, lood, mogelijk fragment lakenlood?			NT	NT
BR-517- 18.073MTL2- MT9383	1	036	KEL	MTL	1	24.6	kogel, musket- kogel		gefotografeerd, lood, musketkogel, 17de-18de eeuw			NTA	NTB
BR-517-18.077BWM	1	048	KEL	BWM	8	832.1			2 x grijze plavuiz ? x? x 2 , 1 x rode plavuiz ? x? x 2, 1 x rode plavuiz met loodglazuur ? x ? x 3,3, 1 x rode tegel met loodgazuur 1 , 3 dik, en 1 x 2,4 dik, 2 x rode dakpan				
BR-517-18.077CER	1	048	KEL	CER	56	877.1						LMEB	NTA
BR-517-18.077FAU	1	048	KEL	FAU	15	100.1			2 delen metatarsus/carpus jong rund, 2x kip, 7x indet, 1 fragm oogkas zoogdier, 2x fr wervel klein zoogdier, 1z frag fib klein zd				
BR-517-18.077GLS	1	048	KEL	GLS	2	13.3			twee scherven zeer sterk angetast helder vensterglas			NT	NT
BR-517-18.077MTL	1	048	KEL	MTL	4	98.1							
BR-517-18.077MTL1	1	048	KEL	MTL	1	10.2			Afstoten, ijzer, nagel				

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517-18.077MTL2	1	048	KEL	MTL	1	30.6			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517- 18.077MTL3- MT9412	1	048	KEL	MTL	1	47.5			rontgen? , ijzer, nagel/kling/spie?				
BR-517-18.077MTL4	1	048	KEL	MTL	1	9.8			Afstoten, roest				
BR-517-18.077PYP	1	048	KEL	PYP	1	9.5		steel	17e eeuw, steel met hiel en rest ketel	1600	1700	NTA	NTB
BR-517-18.077SLK	1	048	KEL	SLK	3	353.4							
BR-517-18.077STN	1	048	KEL	STN	4	144.2			3 x leisteen waarvan 2 x met spijkergat (rest daklei) en 1 x een grijze kiezel				
BR-517-18.079CER	1	036	KEL	CER	10	386.9						LMEB	NTB
BR-517-18.079FAU	1	036	KEL	FAU	4	92.9			rond: fragment kies, onderzijde tibia, halve wervelen indet.				
BR-517-18.079MRT	1	036	KEL	MRT	1	14.6			kalkmortel				
BR-517-18.079SLK	1	036	KEL	SLK	8	643.4							
BR-517-18.079STN	1	036	KEL	STN	1	14.8			leiste				
BR-517-18.082BWM	1	036	KEL	BWM	5	252.7			4 x dakpan roodbakend met kalkmortel aankoesel. 1x fragm roze bakst				
BR-517-18.082CER	1	036	KEL	CER	15	494.9						LMEB	NTB
BR-517-18.082FAU	1	036	KEL	FAU	2	13.5			2x indet				
BR-517-18.082MTL	1	036	KEL	MTL	1	49.2							
BR-517- 18.082MTL1- MT9408	1	036	KEL	MTL	1	49.2			schoonmaken, ijzer, nagel, fragment				
BR-517-18.082SLK	1	036	KEL	SLK	20	555.7							
BR-517-18.082STN	1	036	KEL	STN	3	54			leiste				
BR-517-18.088CER	1	048	KEL	CER	47	1471.4						LMEB	NTB
BR-517-18.088FAU	1	048	KEL	FAU	2	39.2			fragmenten passen aan elkaar. bekken ?				
BR-517-18.088SLK	1	048	KEL	SLK	1	52.2							

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517-18.089MTL	1	048	KEL	MTL	1	37.7							
BR-517-18.089MTL1-MT9341	1	048	KEL	MTL	1	37.7	mes	heft	mes met bewerkt been	1650	1750	NTB	NTB
BR-517-18.090BWM	1	035	KEL	BWM	2	14.3			pleisterwerk met blauwe kleur				
BR-517-18.090CER	1	035	KEL	CER	7	18.7						NTB	NTC
BR-517-18.090HT	1	035	KEL	HT	1	49.5							
BR-517-18.090MTL	1	035	KEL	MTL	7	26.4							
BR-517-18.090MTL1-MT9403	1	035	KEL	MTL	5	19.4			koper?, functie?				
BR-517-18.090MTL2	1	035	KEL	MTL	1	6.3			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.090MTL3-MT9404	1	035	KEL	MTL	1	0.8	knoop		ligt 6-5-1-9.3	1700	1900	NTB	NTC
BR-517-18.090PYP	1	035	KEL	PYP	1	2		staal				NTB	NTC
BR-517-18.091BWM	2	063	KEL	BWM	2	2341	baksteen		2 x roze bakst met kalkmortel				
BR-517-18.092CER	2	063	KEL	CER	5	346						LMEB	NTA
BR-517-18.092FAU	2	063	KEL	FAU	3	96.4			1 x doormidden gehakte lendewervel rond. 2x ribfragm				
BR-517-18.092STN	2	063	KEL	STN	1	116.8			grijze hardsteen				
BR-517-18.093CER	2	064	KEL	CER	3	205.9				15	16	LMEB	NTA
BR-517-18.093MTL	2	064	KEL	MTL	6	57.1							
BR-517-18.093MTL1-MT9420	2	064	KEL	MTL	3	44			conserveren? Lemmet? Ijzer, was sub 1, 2 en 3)			NT	NT
BR-517-18.093MTL4	2	064	KEL	MTL	1	3.5			Afstoten, ijzer				
BR-517-18.093MTL5	2	064	KEL	MTL	1	2.3			Afstoten, ijzer, nagel				

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517-18.093MTL6	2	064	KEL	MTL	1	7.2			Afstoten, ijzer roest				
BR-517-18.094BWM	2	064	KEL	BWM	2	2041.4	baksteen		2 x gele bakst met kalkmortel				
BR-517-18.095STN	1	048	KEL	STN	1	10000			zwaarder dan 10kg				
BR-517-18.095STN- NS0254	1	048	KEL	STN	1	10000			brok ns is zwaarder dan 10kg, L56,5xB32xD8cm,,			XME	NT
BR-517-18.011MNT	p2	031	LG	MNT	1	1.3							
BR-517- 18.011MNT1- MU1396	p2	031	LG	MNT	1	1.3	penning		koper, rekenpenning,HANS KRAUNWINC- KEL, Neurenberg	1562	1635	NTB	NTB
BR-517-18.013CER	1	007	LG	CER	1	12.5						NT	NTB
BR-517-18.017MTL	p1	027	LG	MTL	1	3							
BR-517- 18.017MTL1- MT5994	p1	027	LG	MTL	1	3			stukje afval			NT	NT
BR-517-18.028CER	1	015	LG	CER	3	12						LMEB	NTB
BR-517-18.028MTL	1	015	LG	MTL	4	27.8							
BR-517- 18.028MTL1- MT5999	1	015	LG	MTL	1	4.3	merk- lood		zegellood, zgn Y tunnel, geen tekst zichtbaar	1800	1950	NTB	NTC
BR-517- 18.028MTL2- MT5993	1	015	LG	MTL	1	4.2	merk- lood		zegellood, Y tunnel	1800	1950	NTB	NTC
BR-517-18.028MTL3	1	015	LG	MTL	1	15.1	spijker		AFSTOTEN			NTC	NTC
BR-517- 18.028MTL4- MT7168	1	015	LG	MTL	1	4.2	merk- lood		zegellood, zgn Y tunnel,	1800	1950	NTB	NTC
BR-517-18.030MNT	1	050	LG	MNT	1	4							

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.030MNT1- MU1419	1	050	LG	MNT	1	4			koper; Leopold II 2 centimes LEOPOLD II ROI DES BELGES 187x - UNION FAIT LA FORCE	1869	1899	NTC	NTC
BR-517-18.061MNT	1	050	LG	MNT	1	2.6							
BR-517- 18.061MNT1- MU1421	1	050	LG	MNT	1	2.6			koper, duit, Overijssel, 1628 TRAS/ ISVLA / NIA / 1628	1628	1628	NTA	NTA
BR-517-18.061MTL	1	050	LG	MTL	3	90.9							
BR-517-18.061MTL1	1	050	LG	MTL	1	46.6			afstoten, ijzer, nagel				
BR-517- 18.061MTL2- MT9415	1	050	LG	MTL	1	25.3			rontgen? ijzer lemmet				
BR-517- 18.061MTL3- MT9407	1	050	LG	MTL	1	18.6			gefotografeerd, lood/tin, steel fragment tinnen lepel?				
BR-517-18.062MTL	1	050	LG	MTL	2	148.7							
BR-517- 18.062MTL1- MT9370	1	050	LG	MTL	1	143.6			schoonmaken, ijzer, ring, revet?				
BR-517-18.062MTL2	1	050	LG	MTL	1	5			Afstoten, roest				
BR-517-18.065MTL	1	050	LG	MTL	2	67.4							
BR-517- 18.065MTL1- MT9385	1	050	LG	MTL	1	65.7			schoonmaken, ijzer, dop				
BR-517- 18.065MTL2- MT9389	1	050	LG	MTL	1	1.7			gefotografeerd, lood, gietpropje?				

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin peri- ode	Eind peri- ode
BR-517-18.066MTL	1	050	LG	MTL	1	69.1							
BR-517- 18.066MTL1- MT9418	1	050	LG	MTL	1	69.1			rontgen, ijzer, functie onbekend, onderdeel van?				
BR-517-18.067MTL	1	050	LG	MTL	1	4.2							
BR-517- 18.067MTL1- MT9397	1	050	LG	MTL	1	4.2	kogel, musket- kogel		gefotografeerd, lood, kogel			NTA	NTB
BR-517-18.068MTL	1	050	LG	MTL	1	1.9							
BR-517- 18.068MTL1- MT9384	1	050	LG	MTL	1	1.9	knoop		koper , knoop uniform franse marine (Napoleon)	1804	1814	NTB	NTB
BR-517-18.069MTL	1	050	LG	MTL	1	37.8							
BR-517- 18.069MTL1- MT9423	1	050	LG	MTL	1	37.8	kogel, musket- kogel		gefotografeerd, lood, musketkogel 17de-18de	1600	1800	NTA	NTB
BR-517-18.070MTL	1	050	LG	MTL	1	27.8							
BR-517- 18.070MTL1- MT9373	1	050	LG	MTL	1	27.8			koper, voet van?				
BR-517-18.071CER	1	050	LG	CER	3	35.3						NTA	NTB
BR-517-18.071MTL	1	050	LG	MTL	6	72.6							
BR-517- 18.071MTL1- MT9413	1	050	LG	MTL	1	19.4			rontgen, ijzer fragment?				
BR-517-18.071MTL2	1	050	LG	MTL	1	7.2			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.071MTL3	1	050	LG	MTL	1	24.7			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.071MTL4	1	050	LG	MTL	1	10.7			afstoten, ijzer nagel				

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517-18.071MTL5	1	050	LG	MTL	1	4.2			Afstoten, ijzer nagel				
BR-517-18.071MTL6	1	050	LG	MTL	1	6.6			Afstoten, ijzer nagel				
BR-517-18.078FAU	1	050	LG	FAU	2	9			fragmenten rib en pijpbeen hond				
BR-517-18.080CER	1	050	LG	CER	1	8.5						LMEB	NTB
BR-517-18.080FAU	1	050	LG	FAU	2	31			niet direct te duiden; nakijken				
BR-517-18.080MTL	1	050	LG	MTL	3	152.7							
BR-517- 18.080MTL1- MT9416	1	050	LG	MTL	1	74.5			rontgen, ketting				
BR-517- 18.080MTL2- MT9414	1	050	LG	MTL	1	66.7			rontgen? ijzer ketting				
BR-517-18.080MTL3	1	050	LG	MTL	1	11.4			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.080PYP	1	050	LG	PYP	2	7.1		steel				NTB	NTC
BR-517-18.081BWM	1	050	LG	BWM	1	6			gele bakst				
BR-517-18.081CER	1	050	LG	CER	3	51.3						NTA	NTB
BR-517-18.081FAU	1	050	LG	FAU	17	149.3			met veel kleine fragmenten (gruis); talloze schedelfragmenten oude hond, bekken hond, gebroken femur hond				
BR-517-18.081MRT	1	050	LG	MRT	1	1.3			kalkmortel				
BR-517-18.081MTL	1	050	LG	MTL	2	86.3							
BR-517- 18.081MTL1- MT9417	1	050	LG	MTL	1	47			rontgen, fragmet nagel				
BR-517- 18.081MTL2- MT9406	1	050	LG	MTL	1	39.2	kogel, musket- kogel		gefotografeerd, lood, musketkogel, 17de-18de eeuw			NTA	NTB
BR-517-18.085MNT	1	050	LG	MNT	1	6.6							

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.085MNT1- MU1422	1	050	LG	MNT	1	6.6			koper, slecht bewaard			NTA	NTB
BR-517-18.087BWM	1	050	LG	BWM	4	6.9			fragm roze bakst aan één zijde (secundair) verbrand/versinterd				
BR-517-18.087CER	1	050	LG	CER	1	50.6				16	17	NTA	NTB
BR-517-18.005CER	1	000	LS	CER	2	73.9						LMEB	NTB
BR-517-18.005MTL	1	000	LS	MTL	3	13.8							
BR-517- 18.005MTL1- MT5997	1	000	LS	MTL	1	4.3	merk- lood		zegellood, zgn Y tunnel, wrs opdruk, niet leesbaar	1800	1950	NTB	NTC
BR-517- 18.005MTL2- MT5998	1	000	LS	MTL	1	5	merk- lood		...HEIDELBERG...	1850	1950	NTC	NTC
BR-517- 18.005MTL3- MT5991	1	000	LS	MTL	1	4.6			koper, slaghoedje? mogelijk recent			NTC	NTC
BR-517-18.024MTL	1	000	LS	MTL	2	5059.5							
BR-517-18.024MTL1	1	000	LS	MTL	2	5059.6			eerst schoonmaken dan evt. metaalnummer				
BR-517-18.029MTL	1	000	LS	MTL	19	693.7							
BR-517-18.029MTL1	1	000	LS	MTL	1	0.3			VERVALLEN =AW				
BR-517- 18.029MTL10- MT9398	1	000	LS	MTL	1	4	merk- lood		zegellood, c.a. 1900	1850	1950	NTC	NTC
BR-517- 18.029MTL11	1	000	LS	MTL	1	3.7			Afstoten, aluminium recent				
BR-517- 18.029MTL12	1	000	LS	MTL	1	12.6			Afstoten, fragment van recente dakgoot				

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.029MTL13	1	000	LS	MTL	1	28.8			Afstoten, ijzer, fragment?				
BR-517- 18.029MTL14	1	000	LS	MTL	1	6.4			Afstoten, ijzer, spijker				
BR-517- 18.029MTL15	1	000	LS	MTL	1	1.9			Afstoten, ijzer, spijker				
BR-517- 18.029MTL16	1	000	LS	MTL	1	1.2			Afstoten, roest				
BR-517- 18.029MTL17- MT9400	1	000	LS	MTL	1	4	muur- haak		koper, muurhaak,	1700	1900	NTB	NTC
BR-517- 18.029MTL18- MT9401	1	000	LS	MTL	1	3.4	merk- lood		zegellood, zgn Y tunnel 19de eeuw	1800	1900	NTB	NTC
BR-517- 18.029MTL19- MT9402	1	000	LS	MTL	1	5.4			vierkant door midden geslagen, onduidelijk wat het is			NT	NT
BR-517-18.029MTL2	1	000	LS	MTL	1	14.4			Afstoten, teer mer aluminium met fragment glas				
BR-517- 18.029MTL3- MT9390	1	000	LS	MTL	1	75			schoonmaken, ijzer, onderdeel, bouw				
BR-517-18.029MTL4	1	000	LS	MTL	1	6.7			Afstoten, aluminium, recent			NTC	NTC
BR-517- 18.029MTL5- MT9396	1	000	LS	MTL	1	466.4	gewicht		gefotografeerd, lood, gewicht/blok, 17de-18de eeuw	1600	1800	NTA	NTB

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.029MTL6- MT9394	1	000	LS	MTL	1	29			gefotografeerd, lood, fragment van?				
BR-517-18.029MTL7	1	000	LS	MTL	1	1.5			Afstoten, aluminium recent			NTC	NTC
BR-517- 18.029MTL8- MT9419	1	000	LS	MTL	1	31.5			conserveren? borstel o.i.d. , apart in bakje de "haren/vezels" die uit de ring zijn gevallen, opgeborgen=niet gewogen				
BR-517- 18.029MTL9- MT9399	1	000	LS	MTL	1	1.7	vinger- hoed		deksel van knoop of vingerhoed, ligt 6-5-1-9.3	1800	1900	NTB	NTC
BR-517-18.052MTL	1	000	LS	MTL	11	374.2							
BR-517- 18.052MTL10	1	000	LS	MTL	1	5.3			Afstoten, aluminium recent			NTC	NTC
BR-517- 18.052MTL11- MT9405	1	000	LS	MTL	1	4.3	merk- lood		zegellood, zgn Y tunnel c.a. 1900 ?	1850	1950	NTB	NTC
BR-517- 18.052MTL1- MT9369	1	000	LS	MTL	1	215.2	muur- haak		schoonmaken, ijzer, muur				
BR-517-18.052MTL2	1	000	LS	MTL	1	93.9			Afstoten, ijzer, nagel				
BR-517-18.052MTL3	1	000	LS	MTL	1	4.6			Afstoten koper fragment recent				
BR-517-18.052MTL4	1	000	LS	MTL	1	35.4			Afstoten lood				
BR-517- 18.052MTL5- MT9395	1	000	LS	MTL	1	4.4	merk- lood		CIMENT HACCCOURT	1850	1950	NTB	NTC

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.052MTL6- MT9409	1	000	LS	MTL	1	2.7		dop	dopje? ligt 6-5-1-9.3				
BR-517-18.052MTL7	1	000	LS	MTL	1	5.1			Afstoten, koper, nagel, recent				
BR-517-18.052MTL8	1	000	LS	MTL	1	2.2			Afstoten, koper onderdeel recent?				
BR-517- 18.052MTL9- MT9410	1	000	LS	MTL	1	1	scapulier		koper, scapulier devotiehanger, met tekst	1842	1842	NTB	NTB
BR-517-18.001BWM	1	017	MR	BWM	3	2482.2			2 gele bakstenen en 1 roze met kalkmortel			NTA	NTB
BR-517-18.001MRT	1	017	MR	MRT	2	6.5			2x grotere fragmenten kalkmortel			NTA	NTC
BR-517-18.004BWM	1	018	MR	BWM	2	4808			2x machinale rode baksteen			NTC	NTC
BR-517-18.006BWM	1	016	MR	BWM	3	2441.7			3x roze bakstenen met kalkmortel			NTC	NTC
BR-517-18.006MRT	1	016	MR	MRT	4	35			grotere fragmenten kalkmortel			NTC	NTC
BR-517-18.008BWM	1	010	MR	BWM	3	2008.6	baksteen		3x roze bakstenen				
BR-517-18.012MTL	p2	009	MR	MTL	1	125							
BR-517- 18.012MTL1- MT5989	p2	009	MR	MTL	1	125			SCHOON MAKEN PATRICK				
BR-517-18.016BWM	1	024	MR	BWM	3	2639			3x harde rode bakstenen				
BR-517-18.025BWM	1	009	MR	BWM	2	5380.3	baksteen		3 roze bakstenen waarvan 2(1+ fragm) aanelkaar gemetseld met kalkmortel				
BR-517-18.032BWM	1	017	MR	BWM	2	2138	baksteen		1 x gele bakst 17 x 8 x 4 met kalkmortel				
BR-517-18.034BWM	1	033	MR	BWM	2	1454.6	baksteen		1 x gele bakst met kalkmortel 17 x 8,5 x 4.				
BR-517-18.035BWM	1	034	MR	BWM	2	2165.4	baksteen		2 x gele bakst met kalkmortel				
BR-517-18.041BWM	1	037	MR	BWM	2	1255.8	baksteen		2 x oranje bakst in leem gevleid			NTA	NTB
BR-517-18.044BWM	1	041	MR	BWM	2	1972.1	baksteen		1 x rode baksteen 16 x 7,5 x 4 met kalkmor- tel, 1 x gele baksteen 19 x 10 x 4,5 met kalkmortel				

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spooraard	Categorie	Aantal	Gewicht	Object	Object-deel	Opmerking	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode
BR-517-18.045BWM	1	043	MR	BWM	2	1460.1	baksteen		1 x roze bakst 15,5 x 7,5 x 3,5				
BR-517-18.046BWM	1	042	MR	BWM	2	1761.4	baksteen		2 x roze bakst met kalkmortel				
BR-517-18.047BWM	1	044	MR	BWM	2	1772.6	baksteen		1 x gele bakst met kalkmortel				
BR-517-18.048BWM	1	047	MR	BWM	2	1258.9	baksteen		2 x gele/roze bakst, geen mortel (geleid?)				
BR-517-18.049BWM	1	044	MR	BWM	2	1579.4	baksteen		2 x gele bakst met kalkmortel				
BR-517-18.050BWM	1	046	MR	BWM	2	2894	baksteen		2 x rode bakst met kalkmortel				
BR-517-18.053BWM	1	051	MR	BWM	2	1904	baksteen		2 x rode bakst met kalkmortel, beiden aan de korte zijde schuin afgekapt				
BR-517-18.054BWM	1	056	MR	BWM	2	1615.5	baksteen		2 x licht roze bakst met kalkmortel				
BR-517-18.055BWM	1	057	MR	BWM	2	1611.4	baksteen		2 x gele bakst met kalkmortel				
BR-517-18.057BWM	1	060	MR	BWM	2	1464.8	baksteen		2 x gele bakst met kalkmortel				
BR-517-18.058BWM	1	049	MR	BWM	2	1375	baksteen		1 x gele bakst met kalkmortel 16 x 7,5 x 3,5				
BR-517-18.059BWM	1	058	MR	BWM	2	1467	baksteen		2 x licht roze bakst met kalkmortel				
BR-517-18.064MTL	1	053	MR	MTL	2	150.4							
BR-517-18.064MTL1-MT9411	1	053	MR	MTL	1	115.2			rontgen? ijzer fragment?				
BR-517-18.064MTL2-MT9392	1	053	MR	MTL	1	35.1			schoonmaken, nagel, ijzer				
BR-517-18.075BWM	1	037	MR	BWM	1	349	baksteen		halve				
BR-517-18.075BWM-BC0343	1	037	MR	BWM	1	343.4	baksteen		halve baksteen met pootafdruk, L 10,7x Br 8.5x D 4cm			NTA	NTB
BR-517-18.084PYP	1	058	MR	PYP	1	0.8		steel				NTB	NTC
BR-517-18.042BWM	1	039	REC	BWM	1	1704.9	baksteen		1 x donkerrode bakst machinaal, portlandcement			NTC	NTC
BR-517-18.056BWM	1	059	STRA	BWM	2	1142.5	baksteen		2 x gele baksteen				
BR-517-18.086MTL	1	059	STRA	MTL	1	3.7							

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spooraard	Categorie	Aantal	Gewicht	Object	Object-deel	Opmerking	Begin date-ring	Eind date-ring	Begin periode	Eind periode
BR-517-18.086MTL1-MT9388	1	059	STRA	MTL	1	3.7	wiel, wielas		wieltje van klok? ligt 6-5-1-9.3	1875	1900	NTC	NTC
BR-517-18.096MTL	2	000	STV	MTL	12	71.1							
BR-517-18.096MTL10-MT9379	2	000	STV	MTL	1	4.3	merk- lood		zegellood c.a. 1900	1850	1950	NTC	NTC
BR-517-18.096MTL11-MT9382	2	000	STV	MTL	1	1.9	scapulier		koper, devotie hanger, heilige cornelius parochie den hout	1875	1925	NTC	NTC
BR-517-18.096MTL12	2	000	STV	MTL	1	0.9			Afstoten, blik, recent, knoop			NTC	NTC
BR-517-18.096MTL1-MT9372	2	000	STV	MTL	1	11.7			gefotografeerd, lood, glas in lood strip, 17de-19de eeuw			NTA	NTC
BR-517-18.096MTL2-MT9374	2	000	STV	MTL	1	20.5			gefotografeerd, koper, fragment			NT	NT
BR-517-18.096MTL3-MT9375	2	000	STV	MTL	1	5.9	spijker		koper, nagel,	1600	1900	NT	NT
BR-517-18.096MTL4-MT9376	2	000	STV	MTL	1	7.5			gefotografeerd, glas in lood strookje, 18de-19de eeuw	1700	1900	NTB	NTC
BR-517-18.096MTL5-MT9377	2	000	STV	MTL	1	1	knoop		koper gevuld met schelp/parelmoer.	1875	1925	NTC	NTC

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.096MTL6- MT9378	2	000	STV	MTL	1	5.2	haak		fragment van? ligt 6-5-1-9.3			NT	NT
BR-517- 18.096MTL7- MT9381	2	000	STV	MTL	1	3.8	merk- lood		c.a. 1900?	1850	1950	NTC	NTC
BR-517- 18.096MTL8- MT9391	2	000	STV	MTL	1	4.1	merk- lood		zegellood, c.a. 1900	1850	1950	NTC	NTC
BR-517- 18.096MTL9- MT9380	2	000	STV	MTL	1	4.3	knoop		ligt 6-5-1-9.3	1875	1925	NTC	NTC
BR-517-18.002BWM	1	019	VR	BWM	2	6080.9			2x grijze tegel/ plavuizen ongeglazuurd			NTB	NTC
BR-517-18.003BWM	1	020	VR	BWM	2	5117.7			2x grijze tegel/ plavuizen ongeglazuurd			NTB	NTC
BR-517-18.007MRT	1	013	VR	MRT	10	254			grotere fragmenten kalkmortel				
BR-517-18.014BWM	1	008	VR	BWM	2	5112.7	plavuis		1+1 halve roodbakkende plavuis				
BR-517-18.014MRT	1	008	VR	MRT	8	113.1			8 grotere fragmenten kalkmortel				
BR-517-18.015BWM	1	012	VR	BWM	2	6792.6			2x rode tegels/ plavuizen ongeglazuurd				
BR-517-18.021MTL	1	012	VR	MTL	2	2.6							
BR-517-18.021MTL1	1	012	VR	MTL	1	0.8	spijker		AFSTOTEN fragm			NTC	NTC
BR-517-18.021MTL2	1	012	VR	MTL	1	1.8	spijker		AFSTOTEN fragm			NTC	NTC
BR-517-18.023MNT	1	013	VR	MNT	1	4.9							
BR-517- 18.023MNT1- MU1397	1	013	VR	MNT	1	4.9			koper, oord Friesland, blz122 van Handboek v/h Ned kopergeld D.Purmer	1618	1618	NTB	NTB
BR-517-18.023MTL	1	013	VR	MTL	2	11.7							

Vondstnummer	Vlak	Spoor	Spoor aard	Cate- gorie	Aan- tal	Ge- wicht	Object	Object- deel	Opmerking	Begin date- ring	Eind date- ring	Begin periode	Eind peri- ode
BR-517- 18.023MTL1- MT8840	1	013	VR	MTL	1	6.7			hout+koper, el?meetlat?	1800	1900	NTB	NTC
BR-517-18.023MTL2	1	013	VR	MTL	1	4.9			VERVALLEN=munt				
BR-517-18.026MTL	1	013	VR	MTL	5	83.1							
BR-517-18.026MTL1	1	013	VR	MTL	1	6.4			AFSTOTEN roest, fragm				
BR-517-18.026MTL2	1	013	VR	MTL	1	35.5			AFSTOTEN roest				
BR-517-18.026MTL3	1	013	VR	MTL	1	6.3			AFSTOTEN roest, fragm				
BR-517- 18.026MTL4- MT5990	1	013	VR	MTL	1	23.8			SCHOON MAKEN PATRICK				
BR-517- 18.026MTL5- MT5992	1	013	VR	MTL	1	11.3	laken- lood		tekst: wolle deeken gemaakt binnen (Leiden)	1650	1800	NTB	NTB
BR-517-18.027BWM	1	013	VR	BWM	3	6866.6	plavuis		2 rode tegel/ plavuizen ongeglazuurd			NTB	NTC
BR-517-18.027MRT	1	013	VR	MRT	1	7.3			groter fragment kalkmortel				
BR-517-18.031BWM	1	019	VR	BWM	2	5207.8	plavuis		2 x grijze plavuis met kalkmortel				
BR-517-18.033BWM	1	020	VR	BWM	1	3834.1	plavuis		1 x grijze plavuis met kalkmortel				

Categorie	Betekenis	Opmerking
ABM	algemeen biologisch monster	monster
AZM	algemeen zeefmonster	monster
BEE	Been Gewei bewerkt	
BWM	Bouwmateriaal	
CER	Aardewerk	
CPY	Pijpaarde	
ECO	Ecologisch	
FAU	Fauna	
GLS	Glas	
HK	Houtskool	
HT	Hout	
KHL	Huttenleem	
KSC	Sculpturen	
KST	Kunststof	
LEE	Leer	
MAR	monster arthropoda	monster
MB	monster botanie	monster
MBO	monster van klein botmateriaal	monster
MC 14	monster voor C 14-dat	monster
MCR	crematiemonster	monster
MDN	monster voor dendrochronologie	monster
ME	monster ecologisch	monster
MFF	fosfaatmonster	monster
MHK	houtskoolmonster	monster
MHT	houtmonster	monster
MIX	Gemengd	
MLM	leemmonster	monster
MNT	Munten	
MPL	plaggenmonster	monster
MPO	pollenmonster	monster
MSC	schelpenmonster	monster
MSE	sedimentmonster	monster
MSL	monster slijpplaat	monster
MTL	Metaal	
MZ	monster zoologisch	monster
MZA	zadenmonster	monster
PMA	Plant.macroresten	
PYP	Rookpijp	
SC	Schelpen	
SLK	Metaalslakken	
SP	bijzondere vondst	
STN	Natuursteen	
TW	Touw	
TXT	Textiel	
VST	Vuursteen	
XXX	Onbekend	

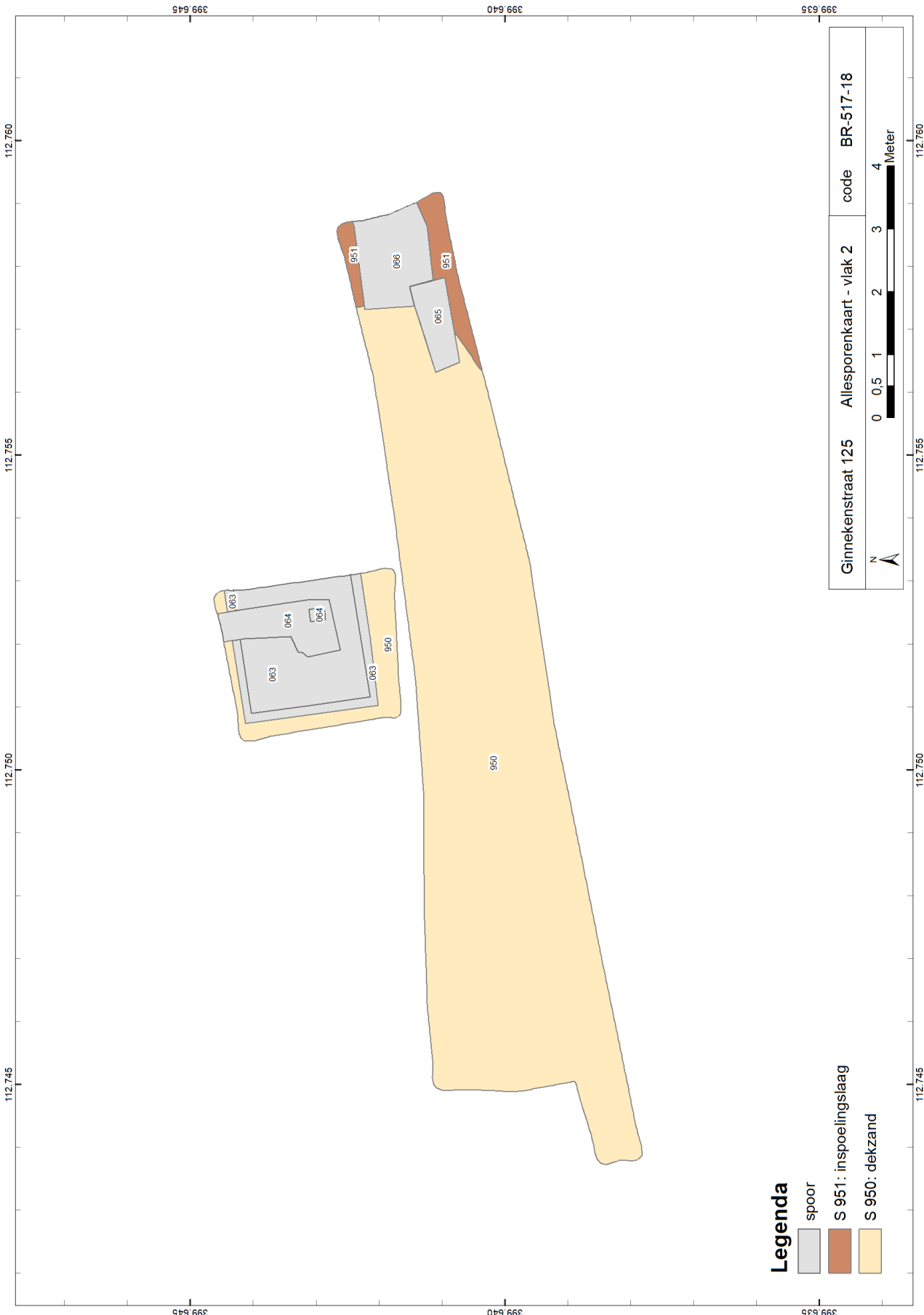
Bijlage 5: aardewerkdeterminatielijst

Vondstnummer	vlak	spoor	vulling	subcategorie	object	rand	wand	bodem	oor	tuit	total	MAI	gewicht in gram	glazuur	versiering	datering begin	datering ein	periode begin	periode eind
BR-517-18.005CER	1	000	1	ROOD	BORD	1					1	1	67,3	IN	slibversiering concentrische cirkels, groene koperoxide sinus			NTB	NTB
BR-517-18.005CER	1	000	1	GRSG			1				1	1	6,6			14	15	LMEB	LMEB
BR-517-18.010CER	p1	990	1	GRSG	KACHELPAN		1				1	1	21,1			14	15	LMEB	LMEB
BR-517-18.013CER	1	007	1	STGL	KAN				1		1	1	12,5					NTA	NTB
BR-517-18.022CER	1	001	2	ROOD			1				1	1	6	BEI				NTA	NTB
BR-517-18.022CER	1	001	2	INDUSWIT	BORD		1				1	1	1,1		polychroom bladmotief			NTC	NTC
BR-517-18.028CER	1	015	1	ROOD			3				3	2	12					LMEB	NTB
BR-517-18.036CER	1	045	1	ROOD	POT		52	1			53	1	1558	BEI		17	18	NTA	NTB
BR-517-18.037CER	1	035	2	ROOD		1					1	1	88,1					LMEB	NTA
BR-517-18.037CER	1	035	2	GRSG			1				1	1	15,9			14	15	LMEB	LMEB
BR-517-18.039CER	1	036	1	GRSG			1				1	1	41,3			14	15	LMEB	LMEB
BR-517-18.040CER	1	038	1	ROOD	POT	2	65	13			80	1	259	UIT		17	18	NTA	NTB
BR-517-18.060CER	1	036	1	ROOD		3	5	1			9	4	191,3					LMEB	NTB
BR-517-18.071CER	1	050	1	MAJO- LICA			1				1	1	13,4	BEI	polychrome beschildering	16	17	NTA	NTB
BR-517-18.071CER	1	050	1	ROOD			2				2	1	21,8	BEI				LMEB	NTB
BR-517-18.074CER	1	062	1	ROOD			3				3	3	84,8					LMEB	NTB
BR-517-18.076CER	1	062	1	ROOD			15				15	1	320	UIT				NTA	NTB
BR-517-18.077CER	1	048	2	WESER	BORD	2					2	1	62,1	BEI		16B	17A	NTA	NTA
BR-517-18.077CER	1	048	2	GRSG		1	5				6	1	55,1			14	15	LMEB	LMEB
BR-517-18.077CER	1	048	2	STGL			3				3	2	16,6					LMEB	NTA
BR-517-18.077CER	1	048	2	ROOD	PAN	1		1			2	2	209,9	IN				LMEB	NTA
BR-517-18.077CER	1	048	2	ROOD	ZALF			1			1	1	33,7	IN				NTA	NTB

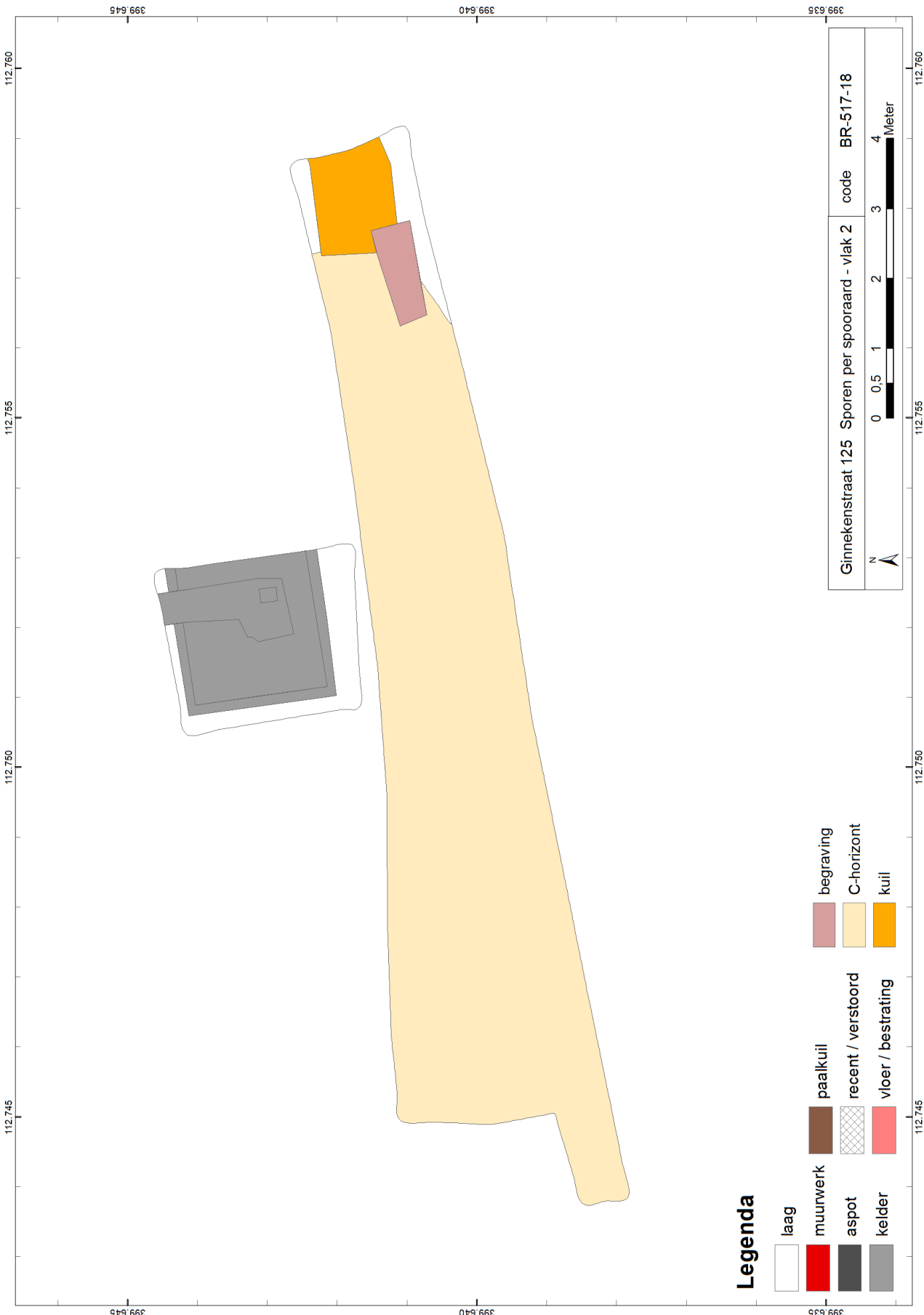
Vondstnummer	Plaak	spoor	vulling	subcategorie	object	rand	wand	bodem	oor	tuft	totaal	MAI	gewicht in gram	glazuur	versiering	datering begin	datering eind
BR-517-18.077CER	1	048	2	ROOD		4		1	1		35	4	492,8			LMEB	NTB
BR-517-18.077CER	1	048	2	MAJO-LICA	BORD		1				1	1	0,8		kobaltblauw	NTA	NTB
BR-517-18.079CER	1	036	1	ROOD		3	5	1	1		10	3	386,9			LMEB	NTB
BR-517-18.080CER	1	050	1	ROOD	KAN	1					1	1	8,5	BEI		LMEB	NTB
BR-517-18.081CER	1	050	1	STGL	KAN		1				1	1	22,7		kobaltblauw	NTA	NTB
BR-517-18.081CER	1	050	1	ROOD			2				2	2	28,5			LMEB	NTB
BR-517-18.082CER	1	036	1	GRSG			1				1	1	45,7			LMEB	LMEB
BR-517-18.082CER	1	036	1	STGL					1		1	1	10,9			LMEB	NTB
BR-517-18.082CER	1	036	1	INDUSWIT	BORD	1					1	1	16,2		gegolfde rand met in relief florale motieven	NTB	NTC
BR-517-18.082CER	1	036	1	ROOD	KANDEL		1				1	1	65,1	SNIP		LMEB	NTA
BR-517-18.082CER	1	036	1	ROOD	PAN	1					1	1	80,8	ONG		LMEB	NTB
BR-517-18.082CER	1	036	1	ROOD	BLOEMPAK	1					1	1	92,8	ONG	gegolfde rand	NTA	NTC
BR-517-18.082CER	1	036	1	ROOD		2	6	2			10	2	182,7			LMEB	NTB
BR-517-18.083CER	2	990	1	GRSG			1				1	1	8,6	ONG		LMEB	LMEB
BR-517-18.087CER	1	050	1	ROOD	DEKSL	1					1	1	50,6	ONG		NTA	NTB
BR-517-18.088CER	1	048	2	ROOD		7	15	5	3		30	7	1060,1			LMEB	NTB
BR-517-18.088CER	1	048	2	STGL	KAN		2				2	2	48			LMEB	NTB
BR-517-18.088CER	1	048	2	MAJO-LICA	BORD		1				1	1	11,7		kobaltblauw geom. patroon	NTA	NTB
BR-517-18.088CER	1	048	2	GRSG	KAN		11	3			14	1	351			LMEB	LMEB
BR-517-18.090CER	1	035	2	PORSELEI	BORD	2	3	2			7	1	18,7		polychroom	NTB	NTC
BR-517-18.092CER	2	063	1	GRSG	KAN		2		1		3	1	225,5			LMEB	LMEB
BR-517-18.092CER	2	063	1	ROOD	PAN	1		1			2	2	119	IN		LMEB	NTA
BR-517-18.093CER	2	064	1	ROOD	GRAPE	1	2				2	1	205	BEI	geschubde band onderlangs rand	LMEB	NTA

Bijlage 6: allesporenkaarten

Bijlage 7: projectie kadastrale minuut 1824

Bijlage 8: projectie en interpretatie indeling kameren

